

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

OBS! Bokkomiténs anmälan af böcker för
barn och ungdom.

1894.

8:e häft.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

INNEHÅLL:

Kvinnans inväljande i fattigvårdsstyrelse.

Rust Roest, En fråga. Studie.

Anna Fleetwood-Derby, Hvad engelska damer göra för sitt lands
silkesindustri.

Böcker för barn och ungdom julen 1894. Från Fredrika-Bremer-För-
bundets bokkomité.

Pris pr årgång: { För Förbundets medlemmar kr. 2:50.
 { För icke medlemmar » 4:00.

Fredrika-Bremer-Förbundets adr.: Drottninggatan 54.

Ull och Stickylle

(stickylle = såkad och virkad yllelump) mottages till spinning af alla slags garn samt till väfning af klädnings-, scapp- och kostymtyger, sjalar, filtar m. m. All annan slags yllelump mottages till rifting af stickylle. Dessutom mottagas alla slags tyger till pressning, bredning och färgning samt allt hvad till hem- och damgarntörbenen lämpligt, till färgning och kemiskt tvättning. Särskildt rekommenderas förutom våra präkliga sjalar och filtar vår äkta blå *Trinnyarschering* och våra *Waldje-Ränningsstyffer* såsom varande vicki blott genom sitt eleganta utseende utan framförvalt genom sin styrka, det lämpligaste tyg till arbetskläder för herrar, och damer. Spinnads-, färg- och pressloner billigast i Stockholm. Gods hemtäs afgifsfritt från hemmen efter öfverlämning. För större partier från landsorten betalas dessutom trakten från och åter.

ELMGRENS VÄFVERI, Stockholm.

36 Stora Nyggatan 36. — Telefon 11 65.

K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin och Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin

7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.

Specialité: **Linne-** och **Sängutstyrselar.**

Största härvarande lager af **Linne- & Bomullsväfnader:**

Duktyger, Handdukar, Näsdular, Spetsar, Lakanslärfter, Broderier.

Färdigsydda Damutstyrselar, tillverkade å egen syateljé.

Priskurant och profver sändas franko. Order å väfnader, uppgående till minst 25 kronor, levereras fritt vid närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.

Gunilla Viléns Handarbets-Atelier,

46 Klarabergsgatan 46.

Grundlig och praktisk undervisning lämnas elever i alla slags handarbeten. Kurs, omfattande 50 tim., 15 kr., en lektion, 2 tim., 75 öre. Resande i Stockholm uppmärksammas på min Handarbets-Atelier såsom särdeles lämplig därigenom, att eleven själf får bestämma lektionstiden från 9 f. m. till 5 e. m.

OBS.! Beställningar emottagas för uppritningar, monteringar samt förfärdigande af linneutstyrselar.

HANDSKAR.

Glacé brodé 2: 00

” ” 1: 60

Herr promenad 2: 75

” bal 1: 25

Handskar tvättas väl och billigt.

Maria Ferlin,

17 Drottninggatan 17.

Allm. telefon 71 17.

Stockholm.

Riks- 3 73.

August Bergin & Co

Magasin för Speglar & Tafvelramar

STOCKHOLM

22 Lilla Vattugatan 22.

Allm. Telefon 51 79.

Saisonens Modellkappor

samt hela det färdiga lagret af

Vinterkappor

slutförsäljas från och med Torsdagen den 1 Nov.

till betydligt nedsatta priser.

21

TH. LUND,

Drottninggatan

OBS.! 1 tr. upp. OBS.!

21

Kvinnans inväljande i fattigvårdsstyrelse.

Diskussionsmötet i Hôtel Continental d. 21 november.

Att få lagar genomförda, som gå ut på nedbrytande af de skrankor inom hvilka den kvinliga arbetskraften hålles bunden, har alltid mer än andra samhällsreformer stött på motstånd och kräft strid, och detta ej minst då det gällt områden, där kvinnan genom själfva arten af sin begåfning och sitt temperament synes af naturen bäst ägnad att fylla en plats. Men när reformsträfvarne ändtligen med seger framgått ur striden, när den äskade reformen väl passerat regerings, komittéers och riksdags invecklade irrgångar och står som en odisputabel verklighet under namn af kunglig förordning att läsa på papperet, återstår en fiende att bekämpa, ännu mer svåröfvinnelig än själfva lagutskottet, och det är den häfdvunna fördom, som sedan urminnes tider håller den allmänna opinionen klafbunden.

Hvarje lagbud, där det uttänjbara verbet *kan* insmugit sig i stället för den bjudande imperativen *skall*, erbjuder naturligen den inrotade fördomen nya smyghål. Det att kvinnan *kan* i kraft af en kungl. förordning erhålla säte och stämma i vissa af de styrelser, där samhällets angelägenheter afgöras, förutsätter ej att hon *skall* intaga den plats som af lagen är henne tillerkänd. Att bevisa detta påstående kräfver ej många ord. Vi behöfva endast påpeka det faktum, att kvinnan, trots den henne för 5 år sedan af staten beviljade rättigheten, ännu icke lyckats vinna inträde som medlem af hufvudstadens fattigvårdsnämnd och dess särskilda fattigvårdsstyrelser.

Agitation för att öfvervinna fördomen i här berörda afseende har emellertid ingalunda saknats. Föreningen för Gift Kvinnas Äganderätt, som bland andra frågor äfven satt

den om kvinnans inväljande i skolråds- och fattigvårdsstyrelser på sitt program, har genom broschyrer, diskussionsmöten och en del praktiska åtgärder både direkt och indirekt verkat för saken, ansträngingar hvilka så till vida kröntes med framgång, att den kungl. förordningen om rätt för kvinna att inväljas i skolråd redan samma år den utkom vann tillämpning, då den första kvinliga skolrådsledamoten invaldes i Östermalms församling. Exemplet manade, som bekant, till efterföljd och år från år ha sett nya kvinnor intaga platser i hufvudstadens skolrådsstyrelser.

Fredrika-Bremer-Förbundet har, som vi veta, med vaket intresse följt frågan under dess olika skeden. Allt sedan början af sin verksamhet har Förbundet, dels genom notiser och uppsatser i sin tidskrift (vi erinra bland dessa om Ernst Beckmans intressanta artikel: »Kvinnan och hufvudstadens fattigvård» i 3:dje häftet af denna årgång), dels genom uttalanden i de dagliga tidningarna verkat så väl för att kvinnan måtte begagna sig af de henne redan beviljade rättigheterna, d. v. s. deltaga i stadsfullmäktige- och andra kommunala val, som att plats måtte beredas henne i de styrelser, där lagen gifvit henne rätt att inträda. Å Förbundets byrå har desslikes vid tiden för de årligen återkommande stadsfullmäktigevalen och kyrkostämmorna upplysning lämnats åt röstberättigade kvinnor om sättet för och vikten af deras deltagande i de val, som utse kommunens förtroendemän.

Hittills ha de båda föreningarnas åtgärder med afseende på kvinnans inväljande i hufvudstadens fattigvårdsstyrelser som bekant ej ledt till något resultat. På vissa håll i landsorten har man dock varit mer vaken för tidens kraf i detta afseende. Så vidt vi kunnat inhemta ha på 4 ställen i landsorten kvinnor invalts i fattigstyrelser och i en kommun finnes en kvinna som suppleant.

Ett kraftigt steg för att föra frågan närmare sin lösning har emellertid, som vi hoppas, Förbundet i år tagit, då det utfärdat kallelse till ett offentligt diskussionsmöte för behandling af det på dagordningen stående spörsmålet: *kvinnans inväljande i hufvudstadens fattigvårdsstyrelser*. Mötet ägde rum den 21 november i hôtel Continentals stora sal under Förbundets ordförandes, riksantikvarien Hildebrand, ordförandeskap, och var talrikt besökt. Någon diskussion i ordets

egentliga bemärkelse kan ej sägas ha kommit till stånd, då med undantag af en enda, tämligen svag stämma, ej någon röst från opponenterernas läger höjdes till gendrifvande af de idéer, för hvilka mötets anordnare gjort sig till målsmän. Men trots saknaden af den sporre, som ligger i utbytet af meningar mellan olika tänkande, kan med skäl sägas, att de uttalanden, som gjordes, genom själfva samstämmigheten i åsikter och den öfvertygelsens värme hvarmed de voro stämpade, inneburo en seger för den goda saken. I så afseende var mötet i hôtél Continental en framgång, om än segerns följder möjligen ännu en tid låta vänta på sig.

Vi återgifva här det intressanta föredrag, hvarmed grefve Hugo Hamilton inledde diskussionen, då detta anförande kan sägas i sig innehålla frågans brännpunkt och vara ett uttryck för de åsikter, som besjälade de närvarande. Den verksamma del som grefve Hamilton tagit dels i egenskap af riksdagsman, dels såsom medlem af hufvudstadens kommunalstyrelse, i reformarbetet för höjande af kvinnans rättsliga och sociala ställning, gifva hans ord i hithörande ämne en så mycket större betydelse.

* * *

Sedan ordf. öppnat mötet med att förklara syftet med detsamma vara diskuterandet af frågan om kvinnans deltagande i den offentliga fattigvården, då den kungl. förordningen af den 22 mars 1889, att till medlem af skoloråd, fattigvårdsstyrelse och fattigvårdsnämnd kunde inväljas såväl kvinnor som män, hittills endast vunnit tillämpning med afseende å skolorådsvalet, lämnades ordet åt

grefve Hamilton:

Då jag tager mig friheten att inleda denna diskussion, ber jag att få förutskicka den upplysningen, att det icke sker af egen drift. Fredrika-Bremer-Förbundet har därom anmodat mig, som jag antager, hufvudsakligen på den grund, att man därtill ej kunnat förmå någon bland ledamöterna i vår fattigvårdsnämnd och våra fattigvårdsstyrelser, hvilka, bättre än någon annan, skulle här kunna bära vittnesbörd om huruvida den reform, som år 1889 genomfördes af konung och riksdag, men som, hvad hufvudstaden angår, fortfarande finnes till endast på papperet, bör anses hafva varit af behofvet påkallad eller icke. Att åter jag, ehuru jag ej äger någon personlig erfarenhet i den praktiska fattigvården, likväl åtagit mig detta uppdrag, det beror uteslutande därpå att jag ansett det vara min plikt, sedan jag, för ungefär ett

år sedan, i egenskap af dåvarande ordförande i Stockholms stads fattigvårdsrevision, var med om att till stadsfullmäktige framföra ett beklagande af att fattigvårdsnämnden — såsom vi i revisionsberättelsen uttryckte oss — försummat att begagna en af lagstiftningen anvisad utväg att åt fattigvården förvärfva för densamma särdeles väl lämpade krafter, i det att nämnden ännu icke någon gång invalt kvinnor i fattigvårdsstyrelserna.

Det lilla jag har att anföra må därför också betraktas endast såsom ett försök att närmare motivera detta uttalande, hvilket i revisionsberättelsen förekommer helt naket, af det enkla skäl att revisorerna för sin del ansågo saken så klar, att den ej behöfde motiveras, endast påpekas.

Och just därför, att saken förefaller så klar och naturlig, är det ej heller så lätt att mera utförligt motivera den. Man saknar något, som eljes alltid plägar i hög grad underlätta alla befogade reformsträfvanden, nämligen *anfalls punkter*. Våra ärade motståndare — de hålla ej några offentliga diskussionsmöten; de söka ej försvara sin ståndpunkt genom tidskrifts- och tidningsartiklar. De endast tiga och votera. Eller på sin höjd går man någon gång så långt som 1889 års Lagutskott, som helt lugnt försäkrade, att »under de bestående förhållandena något kännbart behof» af en dylik reform ej förefunnes.

Men denna taktik — att endast tiga och votera, eller endast bedyra, att något behof af ändring ej förefinnes — är alltid i längden vansklig. Och skall den öfver hufvud kunna med framgång tillämpas, måste det ske ytterst konsekvent. Blottar man ett enda verkligt motiv, har man därmed gifvit fienden en fast punkt att sikta på, och då är man gemenligen mycket snart förlorad.

Då denna fråga senast diskuterades i pressen — för ungefär ett år sedan — företog sig en insändare i Stockholms Dagblad, som själf tecknade sig »ledamot af fattigvårdsstyrelse», att söka för allmänheten klargöra, huru ytterst olämplig reformen, enligt hans förmenande vore. Å ena sidan kunde han ej finna ord nog starka för att framhålla kvinnans synnerliga lämplighet — just för arbete i fattigvårdens tjänst; å den andra tvekade han ej att stämpla sträfvet att invälja kvinna i fattigvårdsstyrelserna såsom en kvinnans obehöriga äflan efter »äreställen». Om hon finge sin vilja fram, menade han, skulle hon själf vara den första att erkänna, att denna äflan varit alldeles obefogad. I stället för den, hennes varma intresse och känsliga hjärta tilltalande verksamhet, om hvilken hon drömt, skulle hon finna sig stå inför den föga tilltalande verkligheten af utanordnandet af penningar efter på förhand genom författningar och reglementen, både till ändamål och belopp, noga bestämda regler, af trassliga räkenskaper, penningförvaltning och fondplacering. Ty detta, menade han, är våra fattigvårdsstyrelsers förnämsta och hufvudsakligaste uppgift. Och att kvinnan ej är särskild lämpad för dylika uppgifter, det vore väl obestridligt.

Där — mina damer och herrar — hafva vi åtminstone en an-

fallspunkt. Ty — om detta vore sannt; om penningförvaltning, fondplacering och ett schablonmässigt utanordnande af penningmedel utgöra våra fattigvårdsstyrelser uppgift, — hvem, kan man med skäl fråga, tillkommer då här i Stockholm den egentliga *vården* om de fattiga? Hvem bär ansvaret för att de så nödvändiga förberedande undersökningarna blifva tillräckligt fullständiga och noggranna? Hvem vakar öfver att beviljade understöd på rätt sätt komma rätt person till del? Hvem utöfvar, med ett ord, hela den noggranna tillsyn öfver understödstagarna i den öppna fattigvården, utan hvilken det icke är möjligt att på detta område förekomma demoralisation, skilja hvetet från agnarna, hjälpa den verkligt behöfvande, men afvisa yrkestiggaren och bedragaren?

Söker man ett svar på dessa frågor i de författningar och instruktioner, som normera våra fattigvårdsmyndigheters verksamhet, så får man veta, att just detta — kontrollen öfver de förberedande undersökningarna, tillsynen öfver understödstagarna — äro våra *fattigvårdsstyrelser*s förnämsta uppgift. Vänder man sig åter till insändaren i Stockholms Dagblad, så meddelar han, såsom sin åsikt, att i dessa, *den offentliga fattigvårdens viktigaste uppgifter*, finnes det rikaste och mest tacksamma verksamhetsfält just för — våra *kvinnor*.

Hvarför — när äfven reformens ifrigaste motståndare hysa en sådan uppfattning — hvarför, i all rimlighets namn, söker man då ej förvärfva kvinnans biträde för lösandet af dessa uppgifter? Jo, det vill man visst göra, svarar insändaren i Stockholms Dagblad, men — beklagligtvis — detta biträde måste lämnas *frivilligt*, ty i fattigvårdsstyrelserna med deras vidlyftiga penningförvaltning kan man uppenbarligen ej inrymma någon plats åt kvinnan.

Dylik tal är, om något, de obotfärdigas förhinder. Våra fattigvårdsstyrelser hafva visserligen hand om ej obetydligt med penningar, bland annat en del fonder, hvilka donerats af enskilde för att afkastningen skall komma de fattige inom någon viss församling till del. Enligt mitt förmenande vore det nu mycket bättre om förvaltningen af dessa fonder toges ifrån fattigvårdsstyrelserna och ålades fattigvårdsnämnden eller, kanske ännu hellre, drätsel-nämnden, ty denna del af fattigvårdsstyrelsernas verksamhet har — jag talar såsom gammal fattigvårdsrevisor — just ej alltid utgjort ett fält, där den manliga begåfningen på det mest lysande sätt visat sin öfverlägsenhet: och ett afskärande af intresset för dessa fonders förvaltning och placering skulle törhända också i ej ringa mån bidraga att rikta fattigvårdsstyrelsernas intresse mera åt det håll, där det författningesenligt bör hafva sin brännpunkt, nämligen just mot *vården* om de fattiga. Men denna penningförvaltning är för öfrigt ingalunda så invecklad, som man vill göra gällande. Den är ingalunda så invecklad som en mångfald af de *penningfrågor*, hvilka dagligen i våra banker och andra affärsföretag numera med framgång handläggas just af *kvinnor*. Och slutligen, om vissa, bland fattigvårdsstyrelsernas åligganden verkliga med nödvändighet påkalla manliga krafter, så har ju ingen människa någonsin ifrågasatt, att våra fattigvårdsstyrelser skulle sam-

mansättas uteslutande af kvinnor. De bestå för närvarande af kyrkoherden i församlingen och sju af fattigvårdsnämnden utsedde ledamöter, och dessa åtta män hafva till sitt biträde — just för penningeförvaltningen — en nionde, särskild aflönad man, nämligen »redogöraren». Skulle det, under sådana förhållanden, verkligen kunna menligt inverka på penningeförvaltningen, om i stället för en, två eller tre af de nuvarande manliga ledamöterna insattes några bland de kvinnor, hvilka ägnat hela sitt lif åt välgörenheten och där vunnit den rikaste erfarenhet? Jag tror för min del, att enhvar, som ej är alldeles förvillad af förutfattade idéer, måste härtill svara ett bestämdt nej.

Att åter af en sådan anordning fattigvårdsstyrelsernas verksamhet i den verkliga *fattigvårdens* tjänst, endast skulle kunna skörda fördelar, det har ju i själfva verket ej af reformens motståndare bestridts, och ligger ju ock för öppen dag. Att en ledamot i en af våra fattigvårdsstyrelser kunnat, på fullt allvar, söka göra gällande en sådan uppfattning angående dessa styrelserns förnämsta uppgift, som den, af mig så ofta citerade, insändaren i St. D., detta häntyder på något, som ytterst få numera torde vilja bestrida, nämligen att Stockholms fattigvård är behäftad med åtskilliga högst väsentliga brister. Bland dessa brister är icke den minsta just den af Dagbladsartikeln bestyrkta omständigheten, att fattigvårdsstyrelserna så småningom allt mer dragits ifrån sin egentliga och viktigaste uppgift. Ingalunda vill jag påstå, att det skulle afhjälpas endast genom att i dem invälja kvinnor. Men af det allra största gagn, skulle detta dock vara. Fattigvård är — det tror jag enhvar som har någon erfarenhet på detta område villigt skall medgifva — ej något, som med utsikt till verklig framgång kan bedrivas af hvem som helst, såsom en sport på lediga stunder. Fattigvården förutsätter tvärtom ej blott mycket arbete, utan ock en verklig insikt om de principer, hvilka böra tillämpas, en insikt, som för öfrigt, om den skall leda till praktiskt gagn, ej lär kunna vinnas annat än just genom eget arbete. En bättre förskola för gagnelig verksamhet i den offentliga fattigvårdens tjänst torde emellertid knappast finnas än just det arbete inom den organiserade välgörenheten, åt hvilket så många kvinnor på olika områden ägna sig. Ett inväljande af dylika kvinnor i våra fattigvårdsstyrelser skulle därför tillföra dessa icke blott ett varmt och lefvande intresse, utan ock — hvad mannen ofta måste sakna — en rik erfarenhet grundad på långvarig personlig beröring med de fattiga. Och därjämte skulle dessa kvinnor utan tvifvel vara i stånd att ägna betydligt mera tid och arbete åt den egentliga fattigvården än männen, hvilkas tid och intresse ofta äro i så hög grad på annat sätt upptagna af både det enskilda och det offentliga lifvets bestyr.

Att de kvinnor, hvilka först invaldes i fattigvårdsstyrelserna, skulle känna sig en smula besvikna i sina förväntningar, det är visserligen icke alls otroligt. Men denna känsla skulle endast kunna framkallas däraf, att de funne fattigvårdsstyrelserna icke vara hvad de borde vara. Eller med andra ord: att de där konstaterade bri-

ster, hvilka kunde afhjälpas — i väsentlig mån just genom deras eget arbete. För min del är jag också fullt öfvertygad, att inväljandet af kvinnor i fattigvårdsstyrelserna skulle blifva den bästa driffjäder för en välbehöflig reform af vår fattigvård i åtskilliga riktningar.

Men — säger man — det gagn kvinnan kan göra i den offentliga fattigvårdens tjänst, det kan hon lika väl göra på *frivillighetens väg*. Nej, med förlöf! Det kan hon icke. Hvad är det i själfva verket, man begär af henne? Jo — säger man — hon skall utöfva *tillsyn* öfver de fattiga; därtill är hon alldeles särskildt lämpad. Men, skall denna tillsyn utöfvas i den offentliga fattigvårdens tjänst, så lär den väl näppeligen kunna undgå att blifva en kontroll öfver fattigvårdsmyndigheternas sätt att handhafva den offentliga fattigvården. På frivillighetens väg af enskilde utöfvad kontroll öfver offentliga myndigheters sätt att sköta sina plikter, brukar dock just ej af dylika myndigheter mottagas med särskild tacksamhet. Jag undrar ock storligen, huru det skulle gå, om en enskild kvinna eller en kvinno-förening skulle taga sig för att på allvar utöfva en sådan »tillsyn» och på grund däraf hos vederbörande fattigvårdsstyrelse eller hos fattigvårdsnämndens delegerade för barnavård göra anmälan om att den offentliga fattigvårdens förberedande undersökningar i åtskilliga fall befunnits ofullständiga och missledande eller att understöd, på grund af bristande tillsyn öfver de fattige, befunnits under lång tid hafva utgått till ovärdiga m. m. dylikt. Jag vågar misstänka, att detta icke skulle vara rätta sättet att få de anmärkta felaktigheterna afhjälpta, och att den tjänstvilliga kontrollanten med allt skäl snart skulle tröttna på en dylik frivillig verksamhet.

Nej! Menar man verkligen allvar med allt det vackra tal om kvinnans gagnarika verksamhet i den offentliga fattigvårdens tjänst, hvarmed den nu ifrågasatta reformens motståndare städe äro så färdiga att slösa, så måste man ovillkorligen äfven vara villig att lämna kvinnan säte och stämma i fattigvårdsstyrelserna. För min del är jag också öfvertygad om att reformens motståndare snart skulle komma på andra tankar, om de blott ville bekväma sig att en gång försöka, huru det skulle slå ut, att invälja en kvinna i någon af våra fattigvårdsstyrelser. Så har det gått i England, där man också gjorde det skarpaste motstånd mot denna reform, och där nu år för år allt flera och flera kvinnor inväljas i fattigvårdsstyrelserna. Så har det också gått här i Stockholm i ett annat analogt fall. Jag erinrar mig lifligt, huru mycken ovilja och gyckel vi — jag säger med afsikt vi, ty jag räknar mig verkligen till förtjänst, att jag var med den gången — utsattes för, då vi lyckades agitera in den första kvinnan i ett af Stockholms skolråd. Endast några år hafva förflutit sedan dess, och nu anser man det snart som en gifven sak, att i dessa myndigheter äfven skola finnas kvinnliga ledamöter. Och äfven våra motståndare från den första tiden hafva många gånger uttryckt sin stora tillfredsställelse öfver det skedda.

Så skulle det utan tvifvel också gå här, om man blott kunde

förmå sig att taga det första steget. Och när det en gång tages, skall man snart blifva förvånad öfver, huru vidsträckt användning för kvinliga krafter vår fattigvård i själfva verket erbjuder. Att så måste vara händelsen, borde man kunna forstå endast däraf att bland Stockholms stads 14,000 understödstagare omkring 10,000 utgöras af kvinnor och barn. Men genomgå en gång våra olika fattigvårdsinstitutioner, och ni skall finna det ännu tydligare! Hvar skulle till en början kvinnan vara mer på sin plats än bland *fattigvårdsnämndens delegerade för barnavård*? Äfven en så ifrig motståndare mot reformen som den af mig flere gånger citerade insändaren i St. D. har framhållit önskvärdheten af att öfverlämna tillsynen öfver de utackorderade barnen åt kvinliga krafter. Men — jag har redan påpekat det — en sådan tillsyn vore säkerligen till föga gagn, om ej den kontrollerande finge garanti för att hennes undersökningar och uttalanden äfven blefve behörigen beaktade.

Och våra *fattighus*, hvilka till största delen äro befolkade af åldriga och orkeslösa kvinnor! Huru många gånger böra ej styrelserna för dessa anstalter hafva behof af en insiktsfull och i fattigvård förfaren kvinnas råd! Huru mycket bättre borde icke en sådan kvinna kunna bedöma de kvinliga understödstagarnas klagomål, huru mycket lättare upptäcka förekommande missbruk eller brister!

Vidare *försörjningsinrättningen*, där jämväl många kvinnor äro intagna, och särskildt dess *sjukafdelning*, dit så mången beklagansvärd kommer icke för att botas utan endast för att dö. Skulle det verkligen kunna vara utan allt gagn, om dessa sjuka och olyckliga kvinnor stundom besöktes af en kvinna, som hade både rätt och plikt att hafva ett ord med i laget i fråga om deras skötsel och vård?

Och slutligen våra *uppföstringsanstalter* och *barnhem*, som fullfölja just de uppgifter, hvilka äro och förblifva kvinnans — barnavård, barnuppföstran. Det lär väl icke kunna bestridas, vare sig att kvinnor kunna vara fullt kompetenta att deltaga i ledningen af sådana anstalter, ty därom bär erfarenheter från andra håll noggsamt vittnesbörd, men att vid denna ledning mångfaldiga gånger måste förefinnas ett verkligt behof af en insiktsfull och erfaren kvinnas råd?

Men det finnes ännu ett skäl, hvarför den ifrågasatta reformen är synnerligen önskvärd, och detta skäl är ej det minst viktiga. Jag tror, ingen skall bestrida, att en nära och förtroendefull samverkan mellan den offentliga fattigvårdens och den enskilda organiserade välgörenhetens olika organ är ett oeftergiftigt villkor för att, vare sig på det ena eller andra hållet, ett tillfredsställande resultat skall kunna vinnas. En dylik, *ordnad* samverkan saknas, som bekant, för närvarande här i Stockholm. Ja, man kan till och med, tror jag, tryggt säga, att en samverkan mellan dessa olika organ i *allmänhet* icke förekommer. För att afhjälpa denna brist, kunna ju åtskilliga mått och steg tänkas möjliga. Men, enligt mitt förmenande, skulle målet bäst och säkrast främjas just genom inväljandet af kvinnor i fattigvårdsstyrelserna. Den organiserade välgörenheten är och förblir hufvudsakligast kvinnornas sak. De flesta initiativen, mesta arbetet och

i följd däraf äfven största insikten på detta område tillkomma i allmänhet dem. Men en verklig samverkan mellan den organiserade välgörenheten och den organiserade fattigvården kan — liksom all annan dylik samverkan — icke ernås med mindre än att båda parternas målsmän hafva icke blott *möjlighet* att tillgodogöra sig hvarandras erfarenheter utan ock *garanti* för att utbyte af erfarenheter och därpå grundad arbetsfördelning verkligen komma till stånd. Jag vill nu ingalunda påstå, att denna garanti icke skulle — åtminstone i någon mån — kunna vinnas äfven på annat sätt. Jag säger blott, att ett förträffligt — och enligt min tanke det bästa sättet, vore just att åt några bland de ledande kvinnorna inom den enskilda, organiserade välgörenheten, inrymma plats äfven i ledningen af den offentliga fattigvården. Därigenom skulle åt det frivilliga arbetet på detta fält beredas en viss trygghet för att dess erfarenheter och synpunkter blefve inom den offentliga fattigvården i någon mån beaktade. Därigenom skulle ock, utan tvifvel, den offentliga fattigvården komma att i ett långt större antal fall än nu söka upplysning och bistånd hos de enskilda välgörenhetsföreningarna, till bättnad så väl för dessas som för sin egen verksamhet.

Slutligen blott ett ord. Hur skola vi kunna hoppas att nå vårt mål? Att vid stadsfullmäktigevalen göra något för saken, är tydligen hopplöst. Stockholms röstberättigade innevånare välja stadsfullmäktige, stadsfullmäktige välja fattigvårdsnämnden och fattigvårdsnämnden väljer fattigvårdsstyrelserna. »Urväljaren» befinner sig tydligen här på allt för långt afstånd från representanten för att i någon som helst mån kunna bestämma hans beskaffenhet. Detta är nu onekligen en svårighet. Men å andra sidan hafva vi den fördelen, att lagstiftningsarbetet redan är undangjordt och att det motstånd, vi hafva att besegra, i själfva verket ej är grundadt på någon verklig öfvertygelse, utan endast på en fördom, den fördom nämligen, som alltid framträder, då det gäller att erkänna, att på något arbetsområde kvinnan äger lika goda förutsättningar för en framgångsrik verksamhet som mannen.

Dylika fördomar besegras emellertid endast af allmänna opinionen, men besegras ofta af denna ganska lätt. Och att en allmän opinion i detta fall verkligen är på väg att uppväxa, därom synes mig detta, så talrikt besökta möte bära vittne.

För min del tror jag ock, att vi i verkligheten redan hunnit så långt, att det blott skulle behöfvas att en enda man inom fattigvårdsnämnden öppet uttalade sig för reformen, för att isen skulle brytas och målet vinnas.

* * *

Efter grefve Hamilton uppträdde flere talare.

Kyrkoherde Bergman framhöll med kraft och värme som sin öfvertygelse, att om det funnes något område inom det offentliga lifvet, där kvinnans verksamhet borde vara af stor och välsignelserik betydelse vore det inom fattigvården. En rik erfarenhet, förvärfvad

dels såsom kyrkoherde i en af Stockholms största församlingar, dels som själfskrifven ledamot i fattigvårdsstyrelsen, äfvenså under ett mångårigt samarbete med kvinnor i välgörenhetsföreningar, hade gifvit tal. den uppfattningen, att kvinnans varma hjärta för all nöd, hennes förmåga att så att säga se intuitivt hvar nöd finnes, den rikligare tid som står till hennes rådighet m. fl. omständigheter gjorde henne särdeles lämplig för det offentliga fattigvårdsarbetet. Tal. uttryckte sitt beklagande af att man ej bättre förstått begagna sig af den hjälp, som härutinnan stode till buds genom inväljande af kvinnliga medlemmar i fattigvårdsstyrelser. Med bästa vilja i världen kunde ej styrelserna ur hela den massa af betyg och intyg från rote-män, läkare och prester, som de fingo sig förelagda, bedöma det verkliga behovet i hvar särskildt fall. Man behöfver öfva sig i fattigvård. Det fordras öfning för att oakadt all osanning, bedrägeri och ondska, som möta vid hvarje steg på välgörenhetens väg bibehålla intresse och kärlek för de fattiga. Den personliga insats, som mannen på grund af sin ställning ej kan inlägga i arbetet, den vore kvinnan med sin seghet, sin uthållighet, sin medkänsla för de lidande bäst skickad att lämna. Ja, det var just denna personliga insats, hvilken den kvinnliga skolrådsledamoten i Jakobs församling tillfört skolstyrelsen, som styrkt tal. i den åsikten, att äfven inom fattigvården, ja, bättre där än annorstädes, en kvinnlig arbetskraft vore af nöden.

Fru Montelius betonade befogenheten af att ett kvinnoförbund varit inbjudare till mötet, emedan det tillkomme kvinnorna att söka vinna en opinion för en reform af så stor betydelse för dem själfva som den rörande deras deltagande i det offentliga fattigvårdsarbetet. Det lede dock intet tvifvel, att den plats som lagen tillerkände kvinnan och som, noga räknadt, borde vara hennes rätt att få intaga, då man betänker hur många af Sveriges kvinnor skatta till den allmänna fattigvården, att denna plats förr eller senare skall tillfalla henne. Men under afvaktan därpå får ej kvinnan stå överksam. Det gäller för henne att bereda sig till sitt viktiga kall, att öfva sig i fattigvård. Här är det ej fråga om någon likställighet med mannen. I en täflan skulle kvinnan otvifvelaktigt komma till korta, då han äger så många förutsättningar, som hon saknar. Nej, hvad som här är af vikt är att införa i det legala fattigvårdsarbetet ett nytt element, ett element, som hittills saknats, och det är det kvinnliga elementet.

Kyrkoherde Rydeman erkände visserligen kvinnans stora betydelse inom välgörenheten, men hyste den åsikten, att hennes rätta plats ej låge inom den offentliga fattigvårdens område. Den legala fattigförsörjningen hade, menade tal., blifvit en pockande makt som ropade: »du skall gifva, hvilket du vill eller ej». Af den omständigheten att den frivilliga fattigvården hittills åstadkommit större resultat än den nödtvungna, med hvilket namn tal. betecknade den offentliga fattigvården, slöt talaren, att välgörenheten, utöfvad af kvinnan på frivillighetens väg, under uppsökande af den verkliga nöden, den som lider och tiger, är långt mer fruktbarande än om kvinnan stode i statens och institutioners tjänst.

Till bemötande af de åsikter, som uttalats af mötets ende opponent uppträdde därefter *kyrkoherde Bergman*, *hofintendenten Börtzell*, *grefve Hamilton*, *fru Olivecrona* och *fru Montelius*, alla framhållande olika synpunkter till belysande af sin ståndpunkt till frågan, men enande sig därom: att hela vårt fattigvårdsväsen kräfde en genomgående organisation. Diskussionen, som hotade att från det egentliga ämnet: »kvinnans inväljande i fattigvårdsstyrelser», öfvergå till en debatt om våra fattigvårdsförhållanden i allmänhet, fick emellertid en lämplig afslutning genom *fröken Lilly Engström*, hvilken med stöd af sin erfarenhet såsom skolrådsledamot kunde intyga, att tvärt emot hvad som från vissa håll gjorts gällande, det legala arbetet, långt ifrån att vara en hämsko på intresset, vore en ytterligare sporre, en kraft, hvars värde ej nog kunde framhållas. Det var med en helt annan känsla kvinnan arbetade då hon gjorde det under ansvar och hade den tillfredsställande vissheten, att hennes röst vore af en afgörande betydelse.

Med några tacksägelseord till talarne afslutade ordförande mötet.

En fråga.

Studie af *Rust Roest*.

»Si je vous le disais pourtant, que je vous aime,
Qui sait, brune aux yeux bleus, ce que vous en diriez?

Det var mottot öfver en liten novell, han slagit upp. Han ryckte till och bet sig i läppen. Egendomligt — han hade tagit det uppskurna novellhäftet från bordet, gjort några hastiga snitt med pappersknifven och det första, som mötte hans blickar, vore dessa ord, som på poesiens språk öfversatte hans ständiga tanke.

Han bläddrade i boken. Han fann ej flera än dessa två strofer af poemet. Skulle de blott uttrycka ett aggande tvifvel, liknande det, han bar på — vara en fråga utan svar?

Han undrade, hur det gått diktens hjälte, om han haft mod att fråga och hvilket svar han fått.

Var han också en äldre man, som gått sin väg lugn och säker och plötsligen blifvit träffad af ett solsting, blifvit passionerad förälskad i en strålande vacker, adertonårig flicka »brune aux yeux bleus».

Inte i en ung flicka, i den personifierade *ungdomen* med alla dess löften och möjligheter, sammansatt af idel skiftningar och motsatser,

bedårande leende kring läpparne och drömmande djup i de blå ögonen blyg och öfvermodig, kvinligt varm och jungfruligt sval, mjuk och förnäm, öppen och oberäknelig.

Hans blickar följde den lätta rökskyn från cigarren och medan skymningen sänkte sig öfver rummet, vaggades han in i ljufva drömmar och förnimmelser.

Hon kom genom dörren därborta, kom hit in i hans arbetsrum. Här, bredvid honom på karmen af den djupa länstolen, satte hon sig. Han hade för några dagar sedan sett henne i en sådan ställning på faderns stol, med armen om hans hals. Nu var det här hon satt. Han kände den mjuka, smidiga figuren tätt intill sig, den runda armen var honom så nära, att då han böjde ner sitt hufvud, rörde hans läppar —.

Vore de öfver honom igen dessa drömmar, som smögo sig in i hans hjärna, dessa drömmar, som alltid rörde sig omkring henne och till den grad blefvo till en ljuf verklighet, att han från dem drömde ut hela deras framtid?

Som helt ung vetenskapsman hade han blifvit tilldelad ett resestipendium. Han hade vistats en vinter på Sicilien. Med lupen för ögat hade han undersökt den gråsvarta lavan och det gulbrända svaffet. Ej haft öga för något annat. Nu plötsligen såg han det, han ej då sett. Ett blått haf, blått som intet annat, blomsteröfversållade ängar, ängar på hvilka Proserpina lekt som barn. — Etnas hvita långsträckta kam, rökmolnet i dess topp, dess sluttning, som i solnedgången lyste som ärggrön koppar. I dalsänkningen mandelträd med blommor som lätta snöflockar öfver de spröda, svarta kvistarne; på höjderna ruiner — hvita stenbrott med vilda yppiga rosor och af gyllne frukt dignande orangeträd. En näjd mättad af döfvande vällukt öfver hvilken en frisk hafsbris blåste. Åh, ingenting på jorden kunde förliknas med att få vara lycklig där!

Dit skulle han föra henne — på deras bröllopsresa.

Och han skulle hviska: Det är dig, Marie, jag har att tacka för, att jag ser detta under med mina ögon, att jag känner detta under i mitt hjärta. — Nej, ingenting säga — för en sådan lycka gafs inga ord.

Så drog han ett bloss ur cigarren och genom den lätta rökskyn såg han en annan tafla. Ett nordiskt hem. Det hem, som på samma gång var hans och hennes. Hon väntade honom. Hon stod midt i rummet och sträckte ut armarne efter honom. Han slöt henne i sin famn, lät henne smyga sig tätt, tätt intill honom

och lade hennes lilla hufvud upp mot sitt hjärta. Han kände för henne en faders, en moders omhuldande ömhet. Det skulle han säga henne, så att hon kunde känna sig lyckligt trygg hos honom. Hon var ju ett sorglöst, oerfaret barn.

Han smålog åt denna tanke, tänkte den till slut. Och han såg deras små barn leka omkring dem, smekte sin sons lockiga hufvud, fångade i förbifarten sin lilla dotter och lyfte henne upp i sitt knä under det hon med det mörka håret och de blå ögonen betraktade dem med ett stolt småleende.

Han drömde dem hvithåriga och böjda, men rika på lugn lycka sitta framför vinterbrasan. Han mycket äldre än hon.

Som hans föräldrar.

Hans hjärta genomträngdes af hoppfull trygghet. Helt säkert skulle svaret på hans fråga bli det så innerligt åtrådda, just därför — att han varit en god son och bror. Hela sin ungdom hade han uppoffrat för föräldrarna och syskonen. Han liksom brodern. — Han ryste, när tanken på brodern föll honom in. Började grubbla på, om han ej begärde för mycken lycka för sig — under det den andre — Om *han* erhöll en sådan hänförande lön —

Han smålog bittert. Ack, det behöfde han ej göra sig samvetsagg öfver. Han hade intet hopp. Om han än kunde tolka sina drömmar i ord till henne. — Men det kunde han ej. Hans tunga var som lamslagen när han var i hennes närhet. Och om han ej talade — då visste han, hurudan hans lott skulle bli — att tillbringa sitt lif i ett hem af åldrande systrar. Kanske som brodern bli en slö och löjlig gammal ungarl.

Han försökte tränga undan dessa jämförelser, tvinga ner ångesten, för att åter framlocka de vackra drömmarna. Nu omsväfvade de honom ånyo. Detta var lycka. Den enda verkliga, den drömda.

Nej, han skulle inte fråga!

Om svaret blef det han fruktade, skulle de skiftande såpbubb-lorna brista, så länge det var hopp, var det lif.

Men var det hopp?

Han försökte stirra in i medusaanletet, tänka ut tanken, att svaret skulle bli nej. Försökte se sitt lif utan henne, ej endast i verkligheten, men beröfvade dessa trolska fantasier, som blifvit hans tillvaros lyckigare jag. Han såg sitt lif.

Numera en jämn, banad väg. Vetenskapsmannens och forskarens stilla arbetstimmar. Den omhuldade, af en ängslig omtanke följde brodern, som allt framgent skulle visa ett vänligt intresse för

syster Louises sjuke och fattiga, för syster Heddass blomstermålningar och Ann Margrets romaner. Han drog en trött suck. Han hörde systrarnas röster därute i förmaket. Han hörde Lennarts irriterande halfäniga skratt.

Hur skulle han kunna lefva utan dessa heta och kalla ilar af hopp och bäfvan, denna förtviflan och fröjd, dessa jublande fågelskaror i solljus luft, dessa skymningsdrömmar om lycksalighetens öar, simmande i molnen? Såvida han ej fick byta ut dem mot den verklighet, han drömde. Den verkliga verkligheten var som lavan, färglös och hård som livvets stelnade prosa.

Han hade icke saknat själfkänsla, när han förut jämfört sig med andra män. Han hade för hårdt kämpat för sin ställning för att ej veta uppskatta den, när den var kommen. När han först trädde in i den krets, som omgaf Marie, hade han varit fullt öfvertygad om, att han kunnat mäta sig med hvem det vara månne, att han var förmer än de flesta. Nu mätte han endast efter en måttstock, de unga — de hade alla fördelar. Alltid hade *han* varit malplacerad — som ung hade han känt sig gammal, som gammal —

Det knackade på dörren.

Ann Margret stack in hufvudet.

»Göran lille, det är någon här, som ber att få tala med dig», sade hon hemlighetsfullt och högtidligt.

Han bläddrade i papperen på skrifbordet.

»Jag har inte tid.»

»Du vet inte, hvem det är, Göran.»

Han såg hastigt upp.

»Hvem är det?»

»Karl Bredberg.»

»Ja, jag har inte tid. Han får säga sitt ärende till dig.»

»Det har han gjort. Och *jag* blef mycket förvånad.»

»Jaså.»

»Det blir du också. Han ville inte, att du först skulle se det i tidningarne. Han var riktigt rörd, när han talade om, hur god du varit mot honom.»

»Hvad är det?» frågade han kort.

»Gissa! Jaså, du vill inte, jo du, han är förlofvad. Och han trodde, att eftersom du känner hans fästmö så väl —

Han släppte den tunga portföljen, han höll i handen.

Systemen böjde sig ned och tog upp papperen.

»Hvad du blifvit nervös på senaste tiden! Så du ryckte

till, när portföljen föll. Marie Wendel tycker —. Nej, käre Göran, hvad går åt dig? Mår du illa?»

»Är Karl förlofvad med henne?»

»Med Marie Wendel? Nej, hvem har sagt det? Med Annie Torp, Marias väninna, du har råkat henne otaliga gånger hos kammarherrns och Hedda säger —»

»Det får jag höra sedan.»

»Du kunde gärna ta emot Karl. Han är så glad och lycklig.»

»Hälsa honom, att jag är sysselsatt, men att det mycket gläder mig. Och du får vara snäll och gå nu Ann-Margret.»

Han drack ett glas vatten, när hon väl var ur rummet, satte sig så ner igen med handen öfver ögonen.

Hvad han afundades dessa unga män, dessa häradshöfdingar och löjtnanter! Han afundades dem allt det, som följde med deras ungdom, deras säkra själfbelåtenhet, deras strålande visshet, att allt, hvad de göra är oemotståndligt, men framför allt detta: *att de lyckades!* Och hvarför lyckades de? Därför att de visste säga det rätta ordet i rättan stund, kunde omkläda sina känslor i granna fraser, posera, drapera sig, under det att han var tafatt och omöjlig i hennes sällskap. Han var rädd att göra sig löjlig. Det var denna ångest, som fjättrade honom. Han kom ihåg, hur narraktigt brodern burit sig åt i ett liknande fall. Det som klädde och passade de unga — å denna ungdom! Det fanns ögonblick, då han velat byta ut sin andliga förstfödsrorätt om hvars värde han känt sig så viss mot dessa unga snobbars societetsgrynvälling. Därhän hade det kommit, att han afundades allt det, han för några korta månader sedan, djupt föraktat.

Han hade en stund suttit och vägt i handen den geologiska hammaren, som legat på bordet. Nu lade han den ifrån sig, steg upp och gick fram och åter i rummet. Stannade framför det öppna pianot. Huru voro orden till den där musikstrofen?

Jo rätt, nu visste han.

Han försökte några tongångar och gnolade mellan sina sammanbitna tänder Fausts' svar på Mefistofeles fråga:

»Jag söker en skatt, som innebär dem alla, jag söker *ungdom!*»

Han reste sig och stödde pannan mot handen. Håret vid tinningarne var gråsprängdt. Han var en närmare femtio års man.

Han tänkte:

Ve den till hvilken den Mäktige kommer sent i lifvet.

Han kommer som en allt bortsoptande hvirvelvind, som en brän-

nande samum. Han är en nidkär, en ifrande gud. Har man ej smyckat hans altare med vårens blommor eller sommarens rosor, blir man, när hösten kommer, själf utsedd till brännoffer!

Satt han här och diktade i mörkret, hade det verkligen gått därhän? Hade allt detta svärmeri legat bundet tills nu? Denna intensiva passion.

Åter grep tviflet honom.

Han tänkte, under det han gick rastlöst fram och tillbaka, på en berättelse han läst eller hört — han visste icke hvilket — ej heller hvarför han tänkte på den nu. Den handlade om en *feg* man, som sköt sig aftonen innan han skulle duellera — han hade icke mod att öfverleva den mellanliggande nattens ångest och kval.

Åh, det kunde han förstå — dessa sömnlösa nätter!

Han tände ett par ljus och drog länstolen fram till skrifbordet. Så sköt han undan boken, som låg uppslagen framför honom. Ögonen föllo åter på det Mussetska mottot:

Si je vous le disais pourtant, que je vous aime
Qui sait —

I sanning, hvem kunde veta?

En varm lyckovåg vällde genom hans hjärta, en öfversvallande känsla af, att hon älskade honom. Han mindes den blick, hon gifvit honom, då de stodo vid kaprifoliehäcken och han frågat, om hon lagt märke till, att allt på en sådan växt, blommor och blad växa parvis — och hon svarat: ja, jag vet, är det inte förtjusande? Det var inte så mycket orden som blicken, denna fjärrskådande, varma blick, som mötte hans. Om han då frågat —

Nästa ögonblick sjönk lyckovågen och lämnade efter sig en ångestförnimmelse, också den en visshet. Nej, hon älskade honom ej. Gjorde hon det, hade hon då med en sådan frimodighet kunnat se honom i ögonen. Hon skulle slagit ner blicken, rodnat, som han visste, att unga flickor göra, när de älska.

Men hon var inte som andra unga flickor.

I går till exempel. Hade hon icke tagit rosorna från sin bröstbukett och gifvit honom. De stodo och doftade där i glaset på skrifbordet. Han lutade sig ner öfver dem. Det var deras vällukt, som fyllde rummet, deras doft, som till den grad berusat honom, att han ej kunde tänka på något annat än henne. Han hade ännu ett blomsterminne. Det var som om hon alltid bringade honom famnen full med rosor. Det passade henne —

Hvad betydde allt detta? Det kunde betyda allt, och det kunde

betyda, att hon i honom endast såg sin fars gamle vän, en snäll farbror, som hon utan fara kunde slösa sin tjuvningsförmåga på. — Det fanns intet att hålla sig till, ingen fast mark, endast gungfly, ett ständigt vägande mellan hopp och fruktan, hennes möjliga ja och hennes lika möjliga nej.

Det var grymt af henne att hålla honom i denna ständiga spänning. Att inte ge honom visshet. Men hur kunde hon? Inte kunde hon svara, innan han frågat. Han skulle —

Syster Louise kom med lampan.

Han grep efter en bok.

»Nu sitter du igen och fördärfvar dina ögon med att läsa i mörkret. Kallt är här också. Jag skall genast skicka in och låta elda åt dig. Fryser du? Hvad du är förfärligt blek! Och dina händer bränna. Du blir väl sjuk för oss som Lennart.»

Han gjorde en otålig rörelse och stängde dörren i lås efter henne, då hon ändtligen pysslat ifrån sig därinne.

Ryckte till sig papper och penna. Så här kunde det inte fortgå. — Han var omöjlig. Han blottade sig för likgiltiga personer, förrådde sig för sina närmaste — gjorde sig löjlig.

Louise hade trott, att han arbetade. Inte kunde han arbeta, han hade ju inte en gnista energi.

Pennan raspade ifrigt på friarebrevet till Marie —

Nej, nej, nej!

Inte skrifva. Det vore detsamma som ett hopplöst afslag. Det måste ske personligen. Han stod i så nära vänskapsförhållande till familjen, att ett eftermiddagsbesök ej skulle anses påfallande.

Han ryckte till sig sin hatt och sprang hastigt ner för trappan. Han hade hoppats, att det skulle ske obemärkt, men det hade det ej gjort. Tamburdörren öppnades och Louise ropade efter honom:

»Går du ut nu, käre Göran. Du kommer väl hem till teet?»

Han stannade som fastnaglad: *När* han kom hem, visste han — Hvad visste han?

Han mumlade några ohörbara ord och skyndade ut på gatan. Han nästan sprang, hjärtat klappade våldsamt, det gjorde ondt, han måste stanna andfådd, flämtande. Han kunde icke komma fram fort nog. Det var som om han nu skulle kunna säga det. Som aldrig förr — som aldrig senare. Han visste, hvad han skulle säga. Han skulle berätta henne sina drömmar och fantasier, tala om sin hårda ungdom, hvad hon var för honom — hvad han ville vara för henne.

Under det han skyndade framåt gatan kände han det plötsligen

som om järnbandet kring hjärtat lossnat, och han hade en förnimmelse af, att nu skulle han icke allenast kunna tala — han skulle bli vältalig. Det som varit bundet inom honom skulle svälla ut till en allt medryckande vårfloed. Han tänkte ej längre: jag är gammal. Han kände sig ung, han var ung.

Han gick liksom jagad framåt, tills han stod utanför hennes dörr.

»Mätte det dröja ett ögonblick, innan de öppna, så att jag hinner andas ut. — Så! Nu, när som helst! Medan det brusar och sjuder och allt känns lätt. Är huset utdödt? Jag har stått här en evighet.»

Hastiga steg hördes inifrån. Dörren gick upp.

»Är herrskapet hemma? frågade han hastigt.

»Kammarherren och hennes nåd äro ute.»

»Kan jag råka fröken Marie?»

Han stod och väntade. Tusen saker, han skulle säga henne, flögo genom hans hufvud. Detta och detta. Han var ej längre orolig. Stämningen hade fullt gripit honom. Han skälfde af oro vid hvar sekund som gick, innan han fick det sagdt.

Äntligen!

»Vill fröken taga emot mig?»

Han stod i begrepp att öppna dörren till hvardagsrummet, där hon brukade sitta.

»Fröken är inte inne, herr professor.»

Han vände om, verkbruten till kropp och själ, dödstrött.

Detta var det förfärligaste, det enklaste, det som aldrig fallit honom in.

Hon var inte hemma.

Han förde handen öfver ögonen:

Skulle han någonsin få mod att fråga — och om han frågade? —

Hvad engelska damer göra för sitt lands silkesindustri.

Englands silkesindustri har gamla anor. Den antages hafva existerat redan på 1100-talet, och år 1363 omnämnes den i en parlamentsakt; äfven om den ej funnits till långt före detta senare årtal, har den dock 100 års försteg framför silkesindustrien i Frankrike. Men det var vid tiden för det Nantesiska ediktets återkallande, 1685, som denna engelska industri fick sin största utsträckning och kraftigaste impuls genom de från Frankrike flyktande hugenotterna. Dessa medförde sina väfstolar, sin stora skicklighet, arbetssamhet och begåfning och slogo sig först ned i Canterbury. Här funno de i den stora kryptan af själfva katedralen en fristad ej blott för sin religion, utan äfven för sin industri. De fingo nämligen tillåtelse att här utföra sina väfnader och erhöilo plats i en sidogång af kryptan för ett kapell, som ännu i dag finnes kvar och användes för protestantisk gudstjänst af dessa troskämpars efterkommande.

Därifrån spredo de sig till Spitalfield och Bethnal Green i östra London, till Norwich, Manchester, Derby och flera andra orter. Den fuktiga engelska luften är särdeles lämplig för silkesväfnad, och snart fick engelskt siden stort anseende i den utländska marknaden. Till hvilken höjd denna industri nådde, kan man se däraf, att på 1820-talet endast i distriktet Spitalfield 62,000 män och kvinnor sysselsattes därmed. Men fri tull för utländskt silke infördes 1860, och de engelska fabrikanterna voro ej förberedda på den stora täflan, som därigenom uppstod, hvarför denna en gång så blomstrande industri förföll därhän att t. ex. i Spitalfield och Bethnal Green för ett par år sedan blott funnos 1,100 väfvare och väfverskor. Dessa äro i allmänhet afkomlingar af de gamla hugenotterna och finnas numera hufvudsakligast i Bethnal Green. De bebo sina gamla hus, bygda med afseende på väfnad, så att väggarne mest bestå af fönster, och ofta har rummet i öfre våningen ingen dörr, utan man kommer upp genom en lucka i golfvet. Ett intelligent, flitigt och förnöjdt släkte äro de i allmänhet dessa hugenottättlingar. Deras väfstolar äro de gamla enkla, hvare denna »hemväfnad» af släta siden utföres, då däremot de fasonerade sidena väfvas i jacquardväfstolar hos fabrikanterna.

Stor nöd och fattigdom uppstod naturligtvis hos sidenväfvarne,

som, kunniga endast i sitt yrke, förlorade all arbetsförtjänst och hade största svårighet att finna annat arbete. Engelskt siden förlorade sitt anseende både inom och utom landet och kunde, i synnerhet hvad mönstern beträffade, ej längre täfla med de franska.

Det var då, för omkring 10 år sedan, som några engelska damer med mrs Percy Mitford i spetsen började intressera sig för att återupplifva den sjunkna silkesindustrien. Af hvilken vikt detta torde vara kan man göra sig en föreställning, då man hör, att den summa, som förra året utgjorde införseln af utländskt siden till England uppgick till 12,000 pund eller 216 millioner kronor.

Första resultatet af dessa damers åtgöranden visade sig i en utställning af engelska siden, år 1890, hos lady Eggerton of Tatton, som ifrigt verkade för saken till sin död för två år sedan. Utställningen var mycket lyckad och nu samlades alla krafter i en förening: »Ladies National Silk Association», hvilken sammanslöt sig med den nybildade »Silk Association of Great Britain»

I spetsen för L. N. Silk Association står prinsessan Mary, hertiginna af Teck, i egenskap af en synnerligen intresserad och energisk president. Då förra året hennes dotter, prinsessan May, skulle gifta sig med prins George of Wales, besökte de höga damerna själfva mr Warner's fabrik i Bethnal Green och bestälde brudklädningen, hvar efter engelskt siden så mycket användes af såväl de kungliga som andra bröllopsgäster, att detta bröllop blifvit kalladt »det första afgjort engelska silkesbröllopet».

Föreningens styrelse utgöres af 17 damer af den högsta aristokratien: hertiginnor, markisinnor, grefvinnor m. m. samt ett stort antal »County Secretaries», representerande de flesta »counties» (grefskap) i England, Skotland, Irland och Wales. Medlemmar af föreningen, uppgående till mellan 1 och 2,000; förbinda sig »att föredraga engelska siden, så vidt möjligt är, att uppmana sina vänner att använda sådant, samt handlande och sömmerskor att däraf tillhandahålla allmänheten».

Redan har en stor tillväxt visat sig i landets silkesindustri, tekniska skolor ha inrättats för undervisning i mönsterritning och väfnad och resultatet af nämnda föreningars verksamhet har visat sig synnerligen lofvande i den storartade utställning af engelska siden, som i våras under 10 dagar hållits i hertigen och hertiginnan af Sutterlands palatslika londonresidens, Stafford House.

Stafford House, bygd i renässansstil i början af detta århundrade för en af de kungliga prinsarne, ligger nära St James' Palace

och Marlborough House, hertigen af Yorks och prinsen af Wales' residens, och är ansedt att vara det mest splendida af privata hus i London.

Utställningsdagen sågos en mängd eleganta ekipage hålla på den öppna platsen utanför och inne i den stora marmorvestibulen stodo, utom husets betjäning, en mängd pudrade och icke pudrade betjänter, som väntade på sina damer. Den inre hallen är af ofantliga dimensioner med trappor, väggar och pelare af marmor. Golfvet är betäckt af tjocka mattor, hvarpå stå grupper af bord, divaner och stolar; stora palmer och andra växter samt en rikedom af blommor ser man öfverallt. Ett galleri löper rundt om i jämnhöjd med första våningen; på midten af dess ena sida är en stor kyrkogel, som användes vid konserter, och i väggarne äro infattade stora tafvor, som framställa historiska scener. I midten är ingången till »Banqueting Hall», ett ofantligt stort rum, dekoreradt med splendid prakt. Å ena kortsidan är en nisch, där musik utföres af en musikkår. Här voro af flera sömmerskor utställda figurer med dräkter af engelskt siden, vidare tyger, parasoller och paraplyer, silkesstrumpor m. m., allt i ofantliga skåp både kring väggarne och på golfvet.

I nästa rum finna vi en jacquardstol, hvori väfves en utsökt silkesbrokad, beställd af drottning Victoria från firman Debenham & Freebody. Mönstret är i italiensk renässans i hvitt och silfver och heter Empress of India. Varpen består af ej mindre än 19,680 trådar, och 4,112 mönsterkort äro behöfliga för att utföra det ståtliga mönstret.

Vi komma nu till tafvelgalleriet, äfven detta ett slottslikt rum och liksom de öfriga, med förgyllda skulpterade tak och väggar i gulhvitt och guld. Här och i ännu ett rum glasskåp i mängd, fyllda af alla möjliga slags sidenväfnader från de tunnaste crêper till de dyrbaraste tjocka möbelbrokader, de utsöktaste blommiga och släta siden, brocateller, moiréer, taffetas-glacé och de alldeles moderna crystallesidena, popliner och sammet. Allt i de utsöktaste färger och utmärkt smakfulla mönster, som väl kunna täfla med de bästa franska, i all synnerhet lär det vara fallet hvad möbelbrokaden beträffar, hvilket också nu inses af fransmännen själfva. Som den vanliga förfalskningen vid färgningen af silken för att erhålla glans och tyngd i allmänhet i England ej användes, ser man här sidentyger *i sin fullkomning*, hvilka skola bibehålla sig likt gamla tidens siden, på samma gång de i pris kunna täfla med de moderna franska.

Det är således allt hopp att, genom fortsatta energiska ansträng-

ningar, denna lifaktiga förening af så många af Englands upplysta kvinnor skall kunna öfvervinna sömmerskors och silkesförsäljares fördomar, så att en stor industri skall kunna uppblomstra, som kan ge arbetsförtjänst åt hundratusentals män och kvinnor inom landet. Ära åt dem som satt ett så storartadt företag i gång!

Anna Fleetwood-Derby.

Böcker för barn och ungdom julen 1894.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets Bokkomité.

Nordens första storhetstid, skildrad för ung och gammal af *Anna Sandström* »*Uffe*». Förra delen. Pris 1,50. Senare delen. Pris 1,25.

Det finnes lyckligtvis en del böcker, som tala för sig själva. Till dessa slags böcker skulle vi vilja räkna fröken Sandströms »Nordens första storhetstid». I stället för att anmäla och recensera skulle vi helst vilja hänvisa till det, som förf. själf sagt i företalet till sin bok om dess innehåll och ändamål. Då vi emellertid ej kunna förut-sätta att andra än de, som redan äga boken, läsa företalet, så bedja vi att här få framlägga dess hufvudinnehåll.

Afsikten med bokens utgifvande har varit att gifva en något så när fullständig och sammanhängande teckning af den s. k. Vikinga- och omväandelsetiden i Norden. Förf. vill skildra detta lif såväl i krig som fred, såväl hemma som ute på de stora härfärderna. Vid dessa skildringar skulle man kunna göra den anmärkningen, att Sveriges historia blifvit ställd i skuggan, eftersom underrättelserna om vårt lands historia äro sparsamma under denna period, men vi veta ju, att lifvet i allt väsentligt var lika i hela Norden under denna tid. Om en broder bättre bevarat minnena från den gemensamma ungdomstiden, böra icke de andra syskonen gärna och med glädje lyssna till det, som denne har att förtälja? Perioden bjuder på skildringar af det rikaste och mångsidigaste lif: de häftigaste brytningar hemma i Norden, ett nordmännens ingripande i Europas öden såsom hvarken förr eller senare. Om denna tid äga vi en sagolitteratur, den isländska, med en framställning på en gång målande och enkel. Förf. säger sig så troget som möjligt hafva följt källskrifterna, Snorre, Saxo m. fl., och hvad stilen angår har hon sökt att gå den svåra medelvägen genom att på en gång bibehålla sagans rättframhet och likväl undvika en allt för stor ålderdomlighet i uttryck.

Vi kunna ej annat än på det varmaste lyckönska förf. till att så väl hafva löst den uppgift hon satt sig före. Vi äga ju förut många historiska läseböcker, men icke många kunna bjuda på ett innehåll, i hvilket enhet och sammanhang i framställningen blifvit så tillgodosedda som här. Boken är icke något hastverk; vi märka tydligt, att materialet är siktadt och sålladt. Ensamt stor begåfning räcker icke till för att åstadkomma en så god bok. Förf. har behandlat sitt ämne med den urskillning och fina takt, som endast erfarenhet och kärlek till det föresatta ämnet kan förläna. Förf:s på en gång klara och fängslande stil torde vara allt för väl känd för att vi här skulle behöfva yttra oss om densamma.

Som profbit skulle vi vilja uppmana den, som får boken i sina händer, att läsa kapitlet om Ansgar. Vi få här en så lefvande och tilltalande bild af den stora hedna-aposteln, som oss veterligen ingen svensk bok förut bjudit på. Ansgar blir för oss en ny bekantskap, då vi få lära känna honom i de omgifningar, i hvilka han lefvat ända från sin barndom; förut ha vi blott känt Ansgar, utan vidare lösröckt från sitt föregående lif och omplanterad i höga Norden.

En bok om Sverige. Senare delen. *Historia.* Af *Rich. Bergström* och *O. A. Stridsberg.* Pris 1,40.

Senare delen af boken om Sverige är en historisk läsebok, sammansatt på det gamla konventionella sättet af en mängd smärre stycken, för det mesta utplockade ur större arbeten, och berörande tilldragelser från alla skeden af vårt lands historia. Om denna läsebok således ej hvad kompositionen angår skiljer sig från äldre samläktningar, så utmärker den sig likväl genom ett godt urval af stycken fördelaktigt framför många af dessa. Så har den t. ex. ett större antal kulturhistoriska och biografiska skildringar, än de flesta andra historiska läseböcker. Bland dessa stycken intager en uppsats af H. Hjärne om »Sveriges gamla lagar» utan tvifvelförsta rummet. Den är liksom allt, hvad som flyter ur Hjärnes penna både djupsinnig och lärorik. Bland andra stycken af samma art gifva i synnerhet »Missionären», efter Petrus Læstadius, »Linné's resa i Lappland», efter A. N. Lundström, »En svensk storman på 1600-talet», efter G. Thomée, samt »Från en svensk landsort under Gustaf III:s tid», efter Knut Lilljebjörn, liffulla och målande skildringar af kulturlifvet under förgångna tider. Skildringar af det slag, som de här nyss nämpda, äro enligt vår åsikt särdeles passande för en bok sådan som den här föreliggande, emedan de arbeten, ur hvilka de äro hemtade, i de flesta fall äro mindre tillgängliga för den stora allmänheten än rent historiska verk.

Ett och annat stycke är i förhållande till sitt viktiga innehåll af en i ögonen fallande knapphändighet. Så t. ex. skildras af Upsala möte blott en episod: »Biskop Peders fråga», hvilken ej upptager mera än tre sidor. I ett arbete, som är afsedt för alla samhällsklasser och alla åldrar, borde väl en för vårt land så betydelsefull tilldragelse blifvit mera utförligt behandlad. Äfven de historiska tilldragelserna

under innevarande århundrade hafva blifvit något styfmoderligt behandlade.

Boken är, som redan är sagdt, afsedd för både unga och gamla ur alla samhällsklasser. För barn under 14 år torde den ej passa, men den skall helt visst roa mognare ungdom och väcka dess intresse för historisk läsning.

Några af illustrationerna äro mycket dåliga.

Charles Gordon. En lifsbild tecknad af *Cecilia Bååth-Holmberg*. Pris 3,75

Vi rekommendera på det allra varmaste denna »lifsbild» af Gordon åt de föräldrar och vänner till den mognare ungdomen, hvilka till julen vilja gifva sina barn en god bok. En skildring af en sådan mans lif som Gordons måste ovillkorligen hos de unga — åtminstone hos dem, som hafva ett för allt godt och ädelt mottagligt sinne — väcka aktning för sedlig storhet och det ideella i lifvet. De kunna ej annat än på det högsta tilltalas af denna storslagna personlighet, hvars hela lif var ett oafåtligt arbete för hans lidande medmänniskors väl, och som under det han af hela sin, samtid ärades som en af mänsklighetens välgörare, ej ansåg sig värd något pris, om ej därför, att han var ett Guds redskap, »som befunnits värdigt att begagnas». Gordons lefnadshistoria är likväl ej blott uppfostrande och förädlande, hans romantiska och stundom rent af sagolika äfventyr göra den äfven i hög grad underhållande.

Hans verksamhet under de olika skedena af hans lif, hans stortartade välgörenhet, hans resor och de historiska tilldragelser i hvilka han tagit del, äro utförligt skildrade i Cecilia Bååth-Holmbergs arbete. Alla detaljer äro lifligt och roligt berättade, men de olika skildringarna äro här och där något för fristående, äro ej alltid tillräckligt hoparbetade för att kunna åstadkomma en helgjuten historisk bild. Detta minskar dock ej det intresse, med hvilket man läser historien om den kristna troshjäلتens, den lysande och tappre krigarens på de mest mångskiftande händelser så rika lif.

Med sann pietet för sin hjälte låter författarinnan läsaren hufvudsakligen göra hans bekantskap genom en mängd utdrag ur hans egna bref. Med den största anspråkslöshet talar han i dessa bref om sig själf och om allt hvad han utträttat, men hvar och en af de enkla raderna bär dock vittnesbörd om, »att han var stor som hjälte, men ännu större som människa.»

Eget nog hafva vi förut ej haft någon utförligare skildring på svenska af general Gordons lif. Fru Holmberg har därför genom utgifvandet af denna minnesteckning öfver en af samtidens ädlaste och mest sympatiska personligheter gjort vår ungdom en verklig tjänst. Att boken ej endast är afsedd för ungdom behöfver väl knappast påpekas.

Sveriges medeltidssagor. Berättade för barn. Med teckningar af V. Andrén. Andra samlingen. Pris: häftad 2,50, kart. 2,75.

Det är med mycken glädje vi här anmäla en ny samling sådana medeltidssagor, som en stor mästare i konsten att berätta, förra julen skänkte Sveriges barn. Äfven den nu utkomna samlingen innehåller präktiga riddaräfventyr från skilda länder, flere från Karl den stores dagar, och alla äro de, tack vare berättarens framstående talang, belysta af en viss trolsk sagoglans, som skymmer bort det råa i de många grymma dåd, som naturligtvis måste förekomma i sägner från denna de krigiska idrotternas tid.

Om det är så, som det sägs, att barnens fantasi nu för tiden lider brist på näring, så gör denna bok i sanning sitt till att afhjälpa denna brist. En kraftigare kost än den, som här bjuds, kan ingen fantasi begära.

Helt visst kommer den också att med glädje serveras på tusentals julbord i Sveriges rike, samt med välbehag njutas af alla ungdomar öfver 12 år gamla.

Äfven teckningarna till dessa berättelser äro mycket lyckade.

Svenska Hjältar under de sista fyra hundra åren. Ny upplaga utgifven af *J. R. Spilhanmar*. Pris 2 kr.

I föreliggande arbete finna vi skildringar af slaget vid Lützen och de båda slagen vid Breitenfeld, konungarna Gustaf Vasas och Gustaf II Adolfs historia samt minnesteckningar öfver de hjältar, hvilka tagit en framstående del i Sveriges strider allt ifrån nordiska sjuårskrigets tid till slutet af trettioåriga kriget. Som boken ej innehåller mer än 152 sid., och de olika uppsatserna ej äro färre än 21, kan naturligtvis hvar och en af dem ej blifva särdeles utförlig.

»Svenska hjältar» är en ny upplaga af en bok med samma titel, som en numera så godt som alldeles glömd författare vid namn Öberg, under pseudonymen »Andersson», utgaf för omkring 40 år sedan.

Styckena äro af olika författare, såsom J. Eklund, J. J. Thomaeus, M. Bruzelius, A. J. Arvidsson m. fl. Att stoffet till biografierna ej är taget ur nyare historiska verk, därom vittnar den något ålderdomliga prägel, som hvilar öfver några af dem. Skildringen af Gustaf Vasa lämnar i synnerhet mycket öfrigt att önska både hvad stil och innehåll beträffar. På ett ställe säges det t. ex., att Gustaf Eriksson stod utanför Stockholm »i spetsen för det folk han hemförlofvat till skörden». På ett annat ställe heter det, att Gustaf sedan han blifvit utnämnd till riksföreståndare, »befann sig i spetsen för en laglig makt och kunde utskicka härar åt alla håll». De öfriga biografierna äro väl bättre än denna, men höja sig i allmänhet ej öfver medelmåttan. Man läser i alla fall många af dem med nöje, och ungdom öfver 14 år, som är road af historisk läsning och som önskar att få reda på våra svenska hjältars öden, torde kunna draga nytta af boken.

De kristnas dödsängel. Österländsk sannsaga. För den mogna ungdomen af *M. Anholm*. Pris 3,25.

Den österländska sannsagan är en romantisk berättelse från Georgien. Hufvudpersonen är en ung furste, hvilken af georgiernas roflystna grannar, lesghierna, erhållit tillnamnet »de kristnas dödsängel», af det skäl att han dödadt många af dessa människoroövare under deras ströftåg in på det georgiska området. Denne hjälte, hvilken är lika skön och ädel som tapper och oförfvägen, har uppväckt den lifigaste kärlek hos tvenne unga flickor, hvilka sedan barndomen varit förenade genom den förtroligaste vänskap. De båda flickornas kärlek och de konflikter, hvilka i följd af denna kärlek uppstå, utgöra berättelsens hufvudtema.

Stilen är frisk och målande, och trots sagans allvarliga, att ej säga sorgliga, grundton, är likväl en ljus och glad färg utbredd öfver det hela. De mångskiftande händelserna äro mycket underhållande och med spändt intresse följer man från början till slut deras utveckling. — Mot arbetet i sin helhet skulle vi vilja göra den anmärkningen, att det helt och hållet saknar lokalfärg. Fastmer slår en frisk doft af gemytlig svensk borgerlighet oss tillmötes i dessa skildringar från det halft orientaliska berglandet. Samtalen mellan de georgiska kvinnorna t. ex. hafva en för den svenska allmänheten välbekant klang. De unga tärnorna täfla om att vara originella och pikanta i sin konversation — tout comme chez nous. De hafva reda på allt möjligt och yttra sig om allt med ett visst älskvärdt, men slynaktigt själfsvåld, som man ej väntade att finna i dessa civilisationens utkanter och därtill långt före vår tid, på en tid då Georgien ännu var fritt, och turkar och perser ännu sletos om detsamma. Samtalstonen är så modern och kvinnobildningen tyckes vara så avancerad, att man ej kan låta bli att undra, huru långt de sköna damerna med de strålände, mandelformiga ögonen väl månne hafva hunnit i våra dagar.

För att återgå till hjältinnorna i vår bok, så tyckas de känna till både sitt eget lands historia och grekernas mytologi. Så säger t. ex. en ung tärna till en annan vid ett tillfälle, då samtalet fallit på en berättelse från Georgiens forntid: »Du har väl inte glömt din historia, heller?» och den tillfrågade svarar: »Jo, med glans. Hvad intresse har forntiden för mig. Människorna voro då så konstiga och uppstyltade (!) som om de inte liksom vi behöfde pillaf till middagen och en madrass att sofva på». En herre kallar kärleken »en okyn-nig pojke». »Var god», utropar en ung dam, »och tala med respekt om guden med pilkogret.» Vid ett tillfälle säger den gamla konungamodern om slutet af en liten berättelse, som hennes sondotter har velat roa henne med, att »i en roman skulle ett sådant slut onekligen taga sig präktigt och heroiskt ut». Flere sådana exempel skulle kunna anföras, men som vi ingalunda kunna reda ut, hvarken hurudan samtalstonen var i Georgien i forna dagar, ej heller huru stor de georgiska damernas bildning då var, så afbryta vi här vår kritik. Dessutom är boken, trots de påpekade bristerna, mycket underhållande och har så många förtjänster, att den med oblandadt nöje kan läsas af både gammal och ung.

Bilder ur Danmarks historia. Af *J. C. v. Hofsten*. Pris 2,75.

Fröken Hofsten har icke i år hemtat sina biografier ur Sveriges historia, utan ur Danmarks, och hon har med stor urskilning valt dem ur just sådana perioder, då Sverige och Danmark stått i nära beröring med hvarandra, såväl i fred som i krig. Fröken Hofstens skildringar böra vara välkomna för såväl unga som gamla, ty vi måste ju erkänna, att många af oss läst flere biografier ur Tysklands och Frankrikes historia än ur vårt grannlands.

Främst af skildringarna sätta vi den, som handlar om Herluf Trolle och Birgitte Göie, dessa båda makar, som midt under det nordiska sjuårskriget, i hvilket Herluf Trolle själf deltog, funno tid att åstadkomma »någoting till verklig nytta för bildning och upplysning». De stiftade nämligen den bekanta skolan på Herlufsholm. Skildringen är rik på intressanta och roande detaljer af kulturhistoriskt värde. Rörande är att läsa det bref, som den i ett sjöslag sårade Herluf skrifver till »sin hjärtans allra käraste Birgitte».

Boken innehåller vidare biografier öfver Hans Tausen — Danmarks Olaus Petri —, Kristian IV, Tyge Brahe och Johan Rantzaus. Biografierna förekomma i tidsordning, hvarföre den första vi träffa på är Johan Rantzaus; vi frukta att denna är, åtminstone för ungdom, den minst tilltalande. Den behandlar tiden före och under grefvefälden — ett tidsrum i Danmarks historia, som icke plägar aflocka vår ungdom något särskildt intresse.

Vi anbefalla boken som en mycket god läsning för både ung och gammal. För barn under 14 år torde den ej passa.

Julianus Affällingen. Historisk roman af *Felix Dahn*. Öfversättning från tyskan. Pris 4,50.

Det är en poetisk och tilltalande bild af Julianus Affällingen som Felix Dahn tecknat i nu föreliggande arbete. Kanske är den till och med alltför tilltalande för att vara fullt träffande, ty de fel och brister, som, att döma efter äldre historieskrifvares vittnesbörd, vidlåde den siste hedniske kejsaren, äro här vidrörda med mycket lätt hand. Så har t. ex. hans beryktade fåfänga erhållit en sådan prägel af älskvärd naivitet, att den nästan ökar läsarens sympati för den kejsarliga filosofen. Men om än författaren något förmildrat sin hjältes fel, har han dock ej gjort honom till något dygdemönster. Felix Dahns Julianus är en storslagen personlighet, inom hvilken stora fel, eller kanske rättare sagdt, stora svagheter kämpa med de ädlaste egenskaper om herraväldet och lika ofta afgå med segern som de senare.

Det är Julianus Apostatas hela utvecklingshistoria, hela hans på växlingar så rika lif, som Felix Dahn skildrat. Med det lifligaste intresse följer man i första delen bokens hjälte från klostret, där han erhållit sin första uppfostran, till Aten, där han af grekiske lärde undervisas i den helleniska litteraturen och filosofien, och där den blifvande världshärskaren håller föreläsningar, hvilka mycket beundras. Genom sin genialitet och den sjäfullhet, hvilken

liksom förklarar hela hans väsen, vinner den unge föreläsaren, oaktadt sitt oansenliga yttre, mer än en högättad jungfrus kärlek. Bland de tärnor, hvilka skänka honom sitt hjärta, äro till och med kejsar Konstantii blifvande gemål, Eusebia, och hans syster Helena, hvilken sedermera blef förmäld med Julianus. Från Grekland begifver sig Julianus till kejsarhofvet, dit Konstantius kallat honom för att upphöja honom till cæsar eller — göra ett slut på hans lif. Lyckan gynnar som bekant den unge fursten; imperatorn, som är vid bättre lynne än vanligt, utnämner sin hatade och fruktade kusin till cæsar, och skickar honom till Gallien för att bekriга germanerna. I tysthet hyser han likväl det hopp, att hans cæsar skall duka under i det, som det synes, hopplösa kriget.

Såväl kejsarhofvet som kejsarens egendomliga personlighet och de märkliga händelser, hvilka inträffade under Julianus vistelse i Gallien, äro skildrade med dramatiskt lif och åskådlighet och utgöra utan tvifvel bokens glanspunkter. En och annan gång förefalla skildringarna något tunga, utan tvifvel en följd af författarens tyska grundlighet och den stora lärdomsapparat han gärna sätter i rörelse.

I andra delen skildrar författaren de sista åren af Juliani lif, då han som kejsare härskade öfver det romerska riket, hans förtviflade och fruktlösa kamp för en redan utlevad kultur, hans sista fälttåg och död.

Felix Dahns roman är ej endast en skildring af den store kristendomsfiendens egendomliga och romantiska personlighet, det är en skildring af hela tidevarvet, en bit kulturhistoria. Det rika och mångsidiga innehållet ger åt detta arbete ett stort intresse och gör det till en på samma gång roande och bildande läsning. Af detta skäl rekommendera vi detsamma på det varmaste för mognare ungdom, ehuru det visserligen ej är skrivet för de unga och ehuru man nog skulle kunna uppleta mer än ett ställe i boken, som det fordras full mogenhet för att uppskatta och förstå. Men de unga behöfva stundom komma ut ur hvardaglighetens sfär, storslagna personligheter och ädla handlingar intressera och tilltala dem och väcka deras kärlek till det som är godt och ädelt. En sådan bok som Julianus Affällingen skall dessutom utan tvifvel bidra vida mer till att odla och förädla smaken hos de unga, än de i allmänhet tämligen banala romantiska skildringar, som särskildt äro afsedda för dem.

Korsfararne. Berättelse från det trettönde århundradet af *Felix Dahn*. Pris 2,50.

Både som historisk skildring och som litterär konstprodukt är detta arbete mycket underlägset den historiska roman af samma författare, för hvars innehåll vi här ofvan redogjort. Det historiska stoffet är mycket tunnt; om korståget och de i historien kända personer, hvilka deltaga i det samma — det är kejsar Fredrik II:s korståg, hvarom här är fråga — höra vi litet eller intet talas. Utom den från sångartäflingen i Wartburg kände Walter von der Vogelweide, är det endast enskilda personer, hvilka deltaga i handlingen.

Hufvudpersonen i boken är en tysk riddare, hvilken, under det han som korsfarare vistas i Palestina, erhåller underrättelse om sin hustrus död. Efter en tid gifter han sig med en ung muhammedansk flicka, som en gång räddat honom ur en stor fara. Vid sin hemkomst till fäderneslandet finner han sin tyska maka, som han aldrig älskat, ännu i lifvet. Hon öfverhopar honom med de bittraste förebråelser för hans trolöshet. För att ej ådraga sin älskade svårigheter dödar riddarens unga maka sig själf. Den första hustrun går i kloster och blir en sträng botgörerska. Riddaren själf ingår i Tyska Orden och stupar i en strid mot hedningarne i Preussen.

Händelserna äro mycket roligt skildrade och en ganska tilltalande medeltidsfärg ligger utbredd öfver det hela. Den mognare ungdomen, för hvilken boken passar, skall utan tvifvel finna den mycket underhållande.

Vår fornnordiska gudasaga i sammandrag af *Kata Dalström*.

Pris 2,50.

Den produktiva författarinnan har i år utskickat en omarbetad och tillökad upplaga af sin för några år sedan utgifna samling af nordiska gudasagor. Utom alla de berättelser vi äro vana att se i de bearbetningar af vår nordiska gudasaga, som äro afsedda för ungdom, såsom berättelsen om världens skapelse, striderna mellan gudar och jättar, gudarnes sista strid och världens undergång m. m. finna vi i föreliggande arbete äfven några skildringar af striderna mellan asar, vaner och alfer, sagorna om Valand och Svipdag m. fl. Det är hufvudsakligen ur V. Rydbergs »Forskningar i germanisk mytologi», som författarinnan hemtat stoffet till de sistnämnda sagorna.

Händelserna äro liffullt och åskådligt berättade, och stilen är klar och lättfattlig. På några ställen har en och annan alltför effektfull mening smugit sig in. Så t. ex. säger författarinnan, att gudarne vid Balders död »grepos af den vildaste sorg och förtviflan» och att de »högljudt gråtande beklagade förlusten af sin älskling». Sådana fraser öfverensstämma ej riktigt med sagans väsen. Uttryck liknande dessa förekomma dock ej så ofta, att de störa intrycket af berättelsen.

I allmänhet förekomma i dessa sagor allt för många namn, hvilket stundom ger berättelsen en onödig tyngd. Dessutom nämnas på många ställen en mängd gudar och andra mytiska väsen i förbigående, utan att de på något sätt ingripa i handlingen eller behövas för en rätt uppfattning af berättelsen. Detta fel bör dock lätt kunna afhjälpas i en följande upplaga. Hvad som däremot i hög grad minskar bokens värde som ungdomsläsning är, att en del af de i densamma förekommande sagorna om Loke äro ytterst osmakliga, att ej säga vidriga. — Under förutsättning att sund ungdom ej fäster sig vid eller uppfattar dessa råheter, vilja vi likväl ej afråda föräldrar från att sätta boken i händerna på sina barn. Den passar för ungdom på 14 år och däröfver.

Norska konungasagor, berättade af *Hedda Anderson*. Pris 2,75.

Fru Hedda Anderson har redan genom sin Bibliska historia och sina Nordiska sagor visat sig äga en mycket stor förmåga att berätta enkelt, tydligt och rättframt, så att barn känna sig tilltalade af hvad hon skrifver och med nöje läsa detsamma. Fru Anderson har denna gång lämnat en bearbetning af en del norska konungasagor till de svenska barnens nytta, och vi äro öfvertygade därom, äfven till deras nöje. Sagorna omfatta perioden från Harald Hårfager t. o. m. Harald Hårdråde, just den tid, som för barn är af det största intresset.

Vi hafva mer än en gång uttalat oss om beskaffenheten hos en del af vår tids barnböcker. Deras innehåll är ofta af så lös och pjollrig natur, att barnen efter några dagar glömt hvad de läst, då det lästa icke gjort något varaktigt intryck. Som motvikt till denna lösa mat skulle vi vilja uppmana föräldrar och barnavänner att låta barnen läsa dessa konungasagor. De barn, som redan i skolan hört en del af dessa sagor, skola nu helt visst med glädje läsa om sina gamla vänner och bekanta och dessutom öka sitt kunskapsförråd med nya bekantskaper. Boken torde passa åt barn från 10 år.

Gustaf II Adolf. Ett trehundraårsminne berättadt för ung och gammal af *O. W. Ålund*. Pris 2,75.

Af författarens företal inhemta vi, att boken tillkommit på grund af en beställning från en af hufvudstadens förläggare. Dess innehåll är ej baserad på förf:s egna forskningar; han har, som vi äfvenledes erfara af företalet, hemtat sitt material ur arbeten af andra författare, såsom Geijer, Fryxell, Weibull, Björling, Hildebrand, Mankell, Ranke, Droysen m. fl. Författarens förnämsta källa har dock, som han själf säger, varit Gustaf II Adolfs egna skrifter, utgifna af Styffe. Boken innehåller således ej något för allmänheten nytt. Den är mycket lättläst och passar för den mognare ungdomen.

Ord till ungdomen. Föredrag, hållna vid andaktsstunder för akademiska medborgare af *W. Rudin*. Pris 1 kr.

Ofvannämnda ord till ungdomen äro ju först och främst talade till de studenter, för hvilka denna serie af föredrag blifvit anordnad. Författaren har därför, med hänsyn till denna ungdoms vana vid ett mera lärdt uttryckssätt, stundom i sitt tal använt termer, hvilka torde förefalla en icke akademiskt bildad ungdom något svårfattliga. Men i öfrigt äro dessa ord till ungdomen mycket enkla och därtill så innerliga och öfvertygande, att ingen, som läser denna bok med någon grad af andlig vakenhet, bör kunna undgå att däraf känna sig åtminstone varmt tilltalad.

Författarens afsikt med dessa föredrag tyckes ej så mycket vara att utvidga de ungas kunskap i teologiska ämnen, som icke mera att gifva lif åt och väcka kärlek för de kristliga sanningar, som de redan i barndomen — kanske blott motvilligt — utantill hafva inlärt.

Enligt författarens egna ord vill denna lilla bok »komma som en kärlekens hälsning äfven till forna åhörare».

Vi äro öfvertygade om, att denna hälsning också med glädje och tacksamhet blir mottagen af både unga och gamla, hvilka förut något känna till, hvad professor Rudin har att bjuda på.

Väckelseröster ur Guds ord. En bok för unga kristna. Öfversättning från tyska originalets andra upplaga. Pris: häft. 1,25, kart. 1,60, klotb. 2,00.

Vi instämma till fullo i det vänliga omdöme, som dr A. W. Staaff gifvit om denna bok i sitt förord till densamma. »Den enkla, varma, bibliska framställningen», säger han, »synes ägnad att göra ett godt intryck och utöfva en välgörande inverkan på de unga . . . Den bör äfven för mognare ungdom blifva till uppbyggelse och välsignelse».

Vi skulle blott vilja tillägga, att dessa lättfattliga och upplysande små bibelförklaringar tvifvelsutän äfven kunna blifva en välkommen hjälp för mången moder, som själf vill leda sina barns religiösa utveckling, särskildt under konfirmationsåldern.

Ändtligen hemma. (»En Famille») af *Hector Malot*. Öfvers. af Math. Langlet. Pris 3 kr.

»Ändtligen hemma» är icke en fortsättning på den kända romanen »Sans Famille» utan en själfständig berättelse.

Hjältinnan, Perrine, är sondotter till en gammal millionär, ägare af stora bomullsspinnerier i norra Frankrike. Den gamle mannen har förskjutit sin son, emedan denne på en resa uti Indien gift sig med en fattig engelsk flicka. När vi först råka Perrine, är hon 14 år gammal; hennes far är död, och hon och hennes mor söka förtjäna sitt uppehälle som kringresande fotografer. Men till följd af sorg och umbäranden är modern lifsfarligt sjuk, och på sin dödsbädd yppar hon för dottern namnet på faderns familj, ger Perrine en afskrift af föräldrarnas vigselattest samt ålägger henne att uppsöka farfadern vid dennes fabriker i Amiens.

»Du har ingen rätt att fordra något, hvad du får, det måste du få för din egen skull, för det du är god — om du kan göra dig älskad» — tillägger den döende modern. Med dessa ord på hjärtat beger sig Perrine utaf på sin vandring från Paris till Amiens. Den unga flickan får utstå många vedermödor och umbäranden, men möter allt med ett modigt hjärta och ett beslutsamt sinne. På ett lifligt och gripande sätt skildras förhållandena vid den stora fabriken, arbeterskornas usla bostäder samt farorna, som möta vid arbetet inom spinneriet. Vi vilja ej nu här berätta, huru Perrine lyckas vinna sin farfaders hjärta, huru hon blir afhållen för sin egen skull, och till slut ger sig tillkänna som den älskade sonens enda dotter.

Om karaktersteckningen kanske ej är så utmärkt, är däremot beskrifningen på naturen och åtskilliga förhållanden särdeles liflig, och boken är tilldragande genom den värme och den innerlighet, som är rådande allt igenom. Vår öfverrättningsslitteratur har här fått en

värdefull tillökning uti en väl skriven och underhållande roman, som kan läsas af ung och gammal med lika nöje. Ungdom från 14 års ålder kommer helt visst att känna sig tilltalad af Perrines hurtiga, modiga karakter.

Arfskiftet, läsning i hemmet för våra döttrar af *Sarah Tytler*. Fri öfversättning från engelskan af *Mathilda Langlet*. Pris 2,50.

Själftva »arfskiftet» är den vanliga historien om ett stort arf, som håller på att gå förloradt för en familj, men lyckligen återvinnes och slutligen stannar hos två kontrabenter af de stridande släkterna — dessa kontrahenter förenade i ett lyckligt äktenskap. Lösningen af svårigheterna går i denna berättelse mycket lätt för sig — ja, innan ännu någon strid uppstått.

Öfvers. säger, att »Arfskiftet» är en så beskaffad bok, att endast goda och rena tankar kunna väckas genom dess läsning, att den är underhållande och med ett drag af oskyldig humor. I detta omdöme instämma vi af allt hjärta. Arfskiftet är en bra bok, också om den är en variation på sådana temata, som vi träffat på i ungdomsböcker många gånger förut. Så finnas där tre unga hjältinnor, representerande hvar sin lifsriktning: den stolta, men handlingskraftiga Clary, så den barnsliga och ljuftva Eppie, hon som är allas älskling, och sist »den arbetande kvinnan», den praktiska, goda och glada Athole. Till hvar och en af dessa kvinnor finnes naturligtvis en passande hjälte. Två af dessa hjältar undergå en utveckling till det goda som man med glädje och intresse följer — den tredje är redan från början fullkomlig. Ungdomsböcker bruka mycket ofta endast sysselsätta sig med unga personers romantiska äfventyr, på afstånd brukar man kanske skymta några ädla fäder och mödrar eller några gamla skurkar — men i denna berättelse är förhållandet ej sådant. Vi få göra bekantskap med den ene hjältens tre fastrar, några för näma gamla skotska damer, som tappert strida mot fattigdomen, under bemödande att för brorsonen dölja denna strid.

De gamla fröknarna äro skildrade med mycken humor. Ömsom sörja vi med dem, men ömsom måste vi skratta åt dem. De kunna aldrig glömma, de gamla fröknarna, att deras förfäder intagit en betydande ställning i Glasgow. Så ha vi Clarys och Eppies föräldrar, som under ett lif af strängt arbete kommit till välmakt och rikedom. Vi få ett lefvande intryck af, att den kärlek, som räcker lifvet igenom, likväl är för dem den största skatten. Äfven åt dem få vi ibland hjärtligt skratta, men hedra dem måste vi göra ändå mer.

Boken skall helt visst med nöje läsas af 15—16 åringar. Öfversättningen är god. Möjligen hade några förklarande noter till de första sidorna behöfts.

Kärlek till djuren, vägledande exempel till tämjandet och vården af våra skogs- och trädgårdsfåglar samt andra i frihet lefvande djur af *fru Elize Brightwen*. Öfversättning af *Anton Stuxberg*. Pris 2,75.

Denna bok har i hela sitt yttre uppträdande något mycket till-

talande. Teckningar, tryck och papper bilda ett mycket vackert helt. Lyckligtvis motsvarar i detta fall ett godt innehåll den vackra ytan. Af titeln skulle man vara frestad att tro, det förf. ville intala sin unge läsare att beröfva de glada fåglarna deras frihet och sätta dem i fängelse. Så är likväl ingalunda förhållandet. Det är egentligen små stackars invalider, som förf. gjort till sina fångar, och när de åter blifvit friska och sunda, har hon skänkt dem friheten. Dessa invalider, liksom deras friska bröder, har förf. gjort till föremål för sitt studium. Hon har till en oyanlig hög grad satt sig in i djurens lefnadssätt och såmedelst vunnit just de fria djuren till sina sanna vänner. Vi äro öfvertygade om att barn och ungdom skall finna stor glädje i studiet af denna bok. Af alla djurskyddsvänner bör den hälsas med glädje.

Stora Syster, en nutidsberättelse af *L. T. Meade*. Öfversättning af *E. Silfverstolpe*. Pris 2 kr.

M. T. Meade har en gång gifvit oss en god och fint skrifven barnbok, nämligen »Pappas gosse». De senare alstren af hennes penna, exempelvis »Bråkigt herrskap» och »Kamratlif» kunna ej mäta sig med den förstnämnda. De innehålla en mängd skräckscener och skildringar af riktiga små bofvar i barnavärlden. Den i år från engelskan öfversatta »Stora syster» står liksom midtemellan »Pappas gosse» — dit den ej når i frihet och poetisk uppfattning — och »Kamratlif» — dit den lyckligtvis ej når i skildringen af skurkstreck. — »Stora syster», den goda, blida, men dock hurtiga Emmy lämnar sin mor och sina syskon, för att i det stora London söka sitt uppehälle. Ekonomiska bekymmer i familjen drifva henne härtill. Hon har en aflägsen släkting, den rike lord Percival, med hilkens son hon i hemlighet är förlofvad. Lorden är berättelsens bof; han har undansnillat ett arf, som med rätta skulle tillkomma Emmys mor, och sedan han fått reda på sin sons förlofning, skyr han intet medel att få den bruten. Utan minsta svårighet finner han genast lydiga redskap till utförandet af sina planer. Han ger 400 kr. till en »postfröken», som lofvar att undansnilla alla bref från lordens son till Emmy. För 100 kr. får han sedan samma fröken att hemlighålla Emmys och hennes mors adress, då lordens son hemkommit från Indien. Men det är ej blott en stackars »postfröken» som utan minsta motstånd tar emot mutor. Utan ringaste tvekan sätter en advokat upp ett falskt testamente, genom hvilket lorden vill låta en liten penningesumma komma Emmys mor till del — dels för att bli af med henne och dels för att tysta sitt samvete. Samma advokat gör också lika ogeneradt ett »tillägg» till testamentet. Den gamla lorden lyckas också förmå Emmys unga syster Berta att för 200 kr. till honom utlämna den ring, som Emmy fått af sin trolofvade. Åtminstone första steget på brottets bana brukar ju »kosta» något — men så synes ej vara förhållandet i denna berättelse.

Emmy försöker förgäfvat att i London komma in på åtskilliga banor, men slutar med att skrifva en mycket god roman, till hvilken hon snart

finner förläggare. Hon får i London god hjälp af de båda systrarna Channing; den äldsta af dessa systrar, Helen, är skildrad så som det var brukligt för ungefär 30 år sedan att skildra »unga emanciperade kvinnor»: hon håller vid alla lämpliga tillfällen små uppbyggliga tal och uppmanar unga kvinnor att akta sig för äktenskapet. Trots denna »emanciperade» utansida har Helen i grunden ett varmt hjärta för sin yngre självviska syster Dolly. Helen reser i ett vetenskapligt syfte till Amerika. Under hennes frånvaro blir Dolly förälskad i en ung artist och utan att underrätta sin syster, gifter hon sig med artisten, som är en ytlig och opålitlig person. Helen finner sin syster i bruddräkt, då hon kommer hem. Emmys strider finna ett lyckligt slut — vi glädjas också däröfver, ty Emmy kar vunnit vår sympati. Hon får slutligen sin unge lord.

Öfversättningen är i allmänhet god och ledig. Men »rödglödgad» är ett mindre vanligt ord om en persons ansikte. »Ni godtar om mig» är ett mycket ovanligt uttryckssätt. »Serveringsmedel» i st. f. servis ha vi aldrig förr hört. Och hvarför skall den gamle lorden svära så förskräckligt? Se sid. 198 och 201 m. fl. ställen.

Hvarför kan ej »hänsoicab» öfversättas med åkardroska i st. f. att ej alls öfversättas?

Pollys planer och Lilla julrosen. Tvänne berättelser af *Kate Douglas Wiggin*. Pris 2,00 kr.

Polly Oliver är en ung amerikanska, det märka vi snart på hela hennes skaplyne, också om vi icke visste, att hennes hemland var Kalifornien. Polly är varmhjärtad, modig och rask, men hon märker snart, att »tålomodets krona» fattas henne. Hon har en stor förmåga att göra upp »planer». Då vi göra hennes bekantskap, är hon upptänd af raseri mot de förskräckliga »inackorderingarna», som pina och plåga hennes mor och henne själf. Hon måste blifva dem kvitt; hon vet, att hennes mor ej i längden kan stå ut med allt bråk, som inackorderingarna försorsaka henne. Hon får snart husets vän, dr George, på sin sida; hela hemmet hyres ut med möbler och inackorderingar, och Polly flyttar med sin mor till San Fransisco för det gynnsamma klimatets skull. Här får Polly icke dansa på rosor; hon får arbeta och försaka, och det gör hon med gladt mod. Husets ekonomi sätter henne många gånger myror i hufvudet, helst aritmetik aldrig varit hennes starka sida. Polly tar också lektioner i spanska, och då hon en gång skall fara ut till sin lärare, kommer hon att stanna vid orätt järnvägsstation. Hon kommer händelsevis att stå bakom ett träd och därifrån får hon höra, huru hennes barndomsvän, den unge Edgar, som just icke sköter sina studier med någon lofvärd flit, af sina vänner öfvertalas att med dem deltaga i åtskilliga muntra lag. Polly vet, att Edgars mor och syster gråtit många bittra tårar för hans skull. Polly är snabbtänkt och snar i att handla; hon går fram och ber Edgar visa sig vägen hem och släpper honom ej, förr än hon har honom hemma hos modern. Denna är lika varmhjärtad som Polly — trots sin afsky för inackorderingar blir Edgar

snart deras »inackordering». Moderns och Pollys inflytande på Edgar är alltigenom fint och väl tecknad. Edgar erkänner också i framtiden, att han hade varit en skurk, om han ej under deras inflytande blivit en annan människa. Polly har emellertid gjort bekantskap med »den sorgklädda frun», som kommer att spela en stor roll i hennes lif. Pollys mor dör snart, och hon, som förut varit så modig, krossas af detta slag. Den sorgklädda frun, Mrs Bird, tager emellertid Polly i sitt hem och öfverhopar henne med bevis af godhet och frikostighet. Polly kallar henne med rätta sin »goda fé», ty bra sällan i denna värld träffa vi på Mrs Birds like. Det rum, Polly får bebo, är verkligen som ett rum i ett féslott. Allt är hvitt: en matta af hvita, japanesiska getskinn, tapeter som snö, möblerna äro hvita med silfverränder, gardiner af hvit flaggduk, en stol af hvitt silfver, en bokhylla af hvitt, ostindiskt träslag m. m. Mrs Bird tycktes ause, att den hvita färgen skulle ha något särskildt inflytande på Polly. Mrs Bird och Polly själf ha upptäckt, att Polly äger en ej vanlig förmåga att berätta på ett lefvande och fängslande sätt; dessutom har hon en innerlig kärlek till de små barnen. Hennes arbete och lifsuppgift blir nu att i kurser, som anordnas i Mrs Birds eleganta salong, berätta sagor för barn. Bakom japanesiska skärmar få barnens mödrar och sköterskor vara osynliga åhörarinnor; man kommer ovillkorligen att tänka på nunnorna vid de katolska gudstjänsterna.

Vi uppskatta till fullo den poesi, som vid sidan af friskhet och munterhet likt en röd tråd genomgår berättelsen, och vi äro vissa om, att den varmhjärtade Polly, som icke sätter sin egen lilla person som medelpunkt i lifvet, utan är genomträngd af den känslan, att hon måste lefva ett nyttigt lif för andra, skall tillvinna sig sina svenska systrars sympati; hon kan i mångt och mycket vara dem ett godt föredöme. Vi kunna dock ej underlåta att finna, att i synnerhet slutet har någonting öfverspänt och fantastiskt. Vore det t. ex. ej naturligare, att Polly använde sina goda gåfvor som lärarinna i stället för att endast berätta sagor? Och hvarför behöfver hon till detta ändamål fyra nya »enkla» klädningar — en af råsilke, en af japansk crêpe, en af hvitt kamelhårstyg med halfånga ärmor med hvitt räfskinn och en af silfvergrått nunnetyg. — Hvilken makt ett vackert ansigte utöfvar, det veta vi nog alla, men hvarför man just i en ungdomsbok skall framställa skillnaden mellan en vacker flickas och en »trulsig» flickas förmåga att »fånga en yngling i flykten», det kunna vi ej förstå. Lyckligtvis är ju också godheten en stormakt vid sidan af skönheten.

Lilla julrosen är en liten berättelse full af den skäraste poesi. Lilla julrosen kom till världen en julafton och blef så hemmets ljufvaste ros, till dess hon en annan julafton, tio år senare »återvände till sitt rätta hem». Äfven denna berättelse har, vid sidan af det poetiska, muntra, humoristiska drag.

»**Vackra Karo**». En hunds lefnadshistoria, berättad af honom själf, af *Marshall Saunders*. Öfversättning af *Mathilda Langlet*. Pris 1,50.

Då man på omslaget af en bok läser de mest berömmande omdömen af framstående personer och publicistiska organ, möter man icke sällan dessa uttalanden med en viss misstro. Så som de citeras äro de ju blott ur sitt sammanhang lösryckta fraser, och man har därför icke rätt att förutsätta, att de missgrepp som man i den ifrågavarande boken trots sig finna, icke blifvit äfven af andra uppmärksammade. »Vackra Karo» är en tendensbok i egentligaste mening, skriven i djurskyddsvänligt syfte, och kan blifva af stort gagn i vida kretsar. Men det goda ändamålet torde bättre hafva tillgodosetts, om icke, som ofvan blifvit antydt, tvenne missgrepp förefunnos, hvilka hos läsaren väcka en viss protest mot bokens förträfflighet i sin helhet. Att låta djur tala är brukligt endast i sagor, fabler, allegorier och sådant, och i här föreliggande praktiska, nutida prosaberättelse yttrar sig visserligen Karo icke heller hörbart annorlunda än på hundars vanliga sätt; men han antages icke blott lyssna till utan ock kunna förstå och referera allt hvad som talas omkring honom, och hans kloka omdömen skulle göra mången moralfilosof heder. Ibland menar han sig nog såsom hund icke kunna begripa det ena eller andra, men dessa omkastningar från den kanina till den humana synpunkten blir till slut en verklig tankegymnastik, och fiktionen af detta med fullt mänskliga egenskaper utrustade djur är icke lätt att uppehålla. Hvarför, om den autobiografiska formen skulle bibehållas, icke lägga ordet i hjältinnans i berättelsen, fröken Lauras mun? — Det andra inkastet är dock af vida större vikt, emedan det gäller hvad som så ofta skadar en god sak, nämligen öfverdriften. Denna yppar sig här å ömse håll, såväl i fråga om grymhet och misshandling af djuren, som i för mycken omsorg och klemmande med sina älsklingar bland dem. Dessa äro i denna berättelse det centrala, omkring hvilket familjens hela lif rör sig. Gossarne slåss sinsemellan och gifva eller få »ett godt kok stryk» utan tillrättavisningar, men ingen hand får lyftas för att aga ett djur. Här kan upprepas hvad som om andra liknande sträfvanden blifvit sagdt, att djurskyddsintresset gjort sin uppgift till det elfte af tio Guds bud, och att detta sista bud är för dem af större vikt än alla de föregående.

Andan i boken är genomgående god och språket lifligt. Den kvinnliga känsligheten är dock väl mycket framhållen, och Laura säger själf: »Bessie Drury» (en hennes goda vän) — och många andra — påstå, att jag tröttnar dem med mitt pjask, och det kanske jag gör — men jag kan inte låta bli det.» — Att komma på besök till sina grannar med ormar, grodor och marsvin i fickorna, synes väl för de flestas begrepp vittna om en ung mans kärlek till djur, men tillika om hans obekantskap med skick och goda seder. — »Lilla Djurskyddsföreningens» uppfostrande verksamhet är icke lyckligt illustrerad genom de unga medlemmarnas uppträdande vid sammankomsten, då barnen yttra sig med allt för mycken själfkänsla, som t. ex.: »jag har sagt min mor, att jag anser det orätt, att hon» o. s. v. Att där zoologiska namn förekomma äfven meddela den latinska benämningen är

nog riktigt, men alla sådana uppgifter böra vara fullt exakta och inga tryckfel (som här Emeriza i st. f. Emberiza) få kvarstå.

Öfversättningen är ovanligt ledig och i betraktande af det behjärtansvärda syftet kan man ju önska, att boken måtte få en vid sträckt spridning.

Clover. En berättelse för flickor af *Susan Coolidge*. Öfversättning från engelskan. Pris 1,50.

»Katy» är en gammal bekant sedan flere år tillbaka. Vi ha lärt känna »Katy i hemmet» och vi ha till sist fått veta, »hvad hon gjorde sedan» — hon gaf bort sitt hjärta åt en mycket duktig och förträfflig sjöofficer. När Katy lämnade hemmet, blef det hennes yngre syster Clover, som skulle fylla den tomma platsen hos far och syskon. Clover gör det på ett förträffligt sätt, utan att på något vis söka efterapa syster Katy; hon är vida mer hurtig och oförfärad än sin syster. Det är egentligen i den fjärran västern, i Colorado, vi lära känna Clover. Hennes yngre broder, Filip, måste nämligen för sin hälsa vistas ett år i ett bergland — få högfjällsluft — och Clover ledsagar sin bror till västern. Resan dit och vistelsen i St Helen är friskt, varmt och roligt tecknad.

Särskildt lustigt och humoristiskt skrivet är allt, som rör fru Watson, hon som skulle bli Clovers förkläde och hjälp på resan, men själf är så hjälplös och därtill pretentiös, så att det blir Clover, som får tänka för henne. Clover kommer att stanna i västern, då hon gifvit sitt hjärta åt ägaren af »Högadal»; att hon där kommer att bli en förträfflig husmoder, kunna vi vara öfvertygade om, ty Clover för med sig en atmosfär af hemtrefnad och godhet, hvart hon tar vägen. — Boken äger ett särskildt värde genom de goda naturskildringarna, t. ex. de af Colorados canons.

»Clover» skall säkert blifva en mycket kärkommen julgåfva för 15, 16-åriga flickor och komma att läsas med mycket nöje — hvilket den också till fullo förtjänar.

Tom Sawyer på resa (fortsättning på »Tom Sawyer» och »Huckleberry Finn») af *Mark Twain*. Pris: häftad 1,25; samt

Tom Sawyer på ströftåg af *Mark Twain*. Öfversättning från engelskan af Erik Thyselius. Illustrerad. Pris: i pappband 1,50, häftad 1,25.

Med ofvanstående något skiljaktiga titlar betecknas samma bok, utgifven af tvenne olika förläggare, och samma omdöme måste därför, hvad innehållet beträffar, gälla dem båda.

Det är en vansklig sak att ur ett visst funnet uppslag vilja uttaga mera, än det finnes stoff till. Tom Sawyer och hans båda kamrater, Huck Finn och Jim äro gamla bekanta och karakteristiken af de båda kamraterna, den ene med den högre skolbildningen och den kvicktänkta skarpsinnigheten, den andre med den fysiska kraften och den praktiska uppfattningen samt dessutom af negern med sin

lättrörliga och vidskepliga enfald, är allt igenom konsekvent genomförd. Men deras äfventyr äro mera otroliga och mindre roliga än dem man förut läst om. Läsaren märker lätt, att författaren själf tröttnat på sina resonnerande, men föga resonnabla ungdomar. Detta framträder tydligast, då han låter dem lämna den fantastiska ballongen, hvori deras färd till den gamla världen företagits, och i Egypten som fullmogna turister skaffa sig åsnor och förare för besök vid pyramiderna. Äfvenså märkes en afmattning i intresset genom det snöpliga avslutandet. Tant Polly i Amerika skickade efter Tom, som genast blir en snäll gosse och beskedligt vänder om hem igen, samma väg han kommit. Mark Twains namn är ju en borgen för att en mängd humoristiska situationer och samtal förekomma och månet godt skratt får man åt gossarnes kostliga dispyter; men den komiska ådran tyckes dock betydligt sinat under färden öfver öknen och när man kommit till Nilen och Kairo, är det man får del af en ganska vanlig resedagbok, med några lustigheter här och där löst vidfogade.

Öfversättningarna i de båda upplagorna äro nära nog jämbördiga. I den ena äro några meningar bättre försvenskade, i den andra vissa uttryck mera lyckligt funna. Svårt måste det alltid vara att få fram det roliga, icke blott det simpla i de många pojkkaktiga slangorden. I den Geberska upplagan förekommer öfverallt »dom» i stället för de och dem, hvilket ovärdade talesätt blir ändå mera oskönt i tryck, och i samma upplaga nämnes den välkända österländska sagosamlingen »Tusen och en natt» med den direkt från engelskan öfverflyttade titeln: »Arabiska nätter» som klingar främmande för våra öron! På det hela torde alltså Seligmans »Tom Sawyer på ströftåg» vara att föredraga. Illustrationerna kunde dock gärna vara borta, ty de äro af den beskaffenhet, att de icke utgöra någon prydnad för boken och öka icke dess värde. Den ryktbara författarens och den bekanta Toms namn på titelbladet torde helt visst tillförsäkra boken många afnämare och de flesta skola antagligen däri finna den nöjsamma och lättsmälta lektyr, som företrädesvis under julferierna kommer till pass och blifver rätt uppskattad.

Frank Norris äfventyr bland indianer och guldgräfvare.

Berättelse af *G. A. Henty*. Öfvers. från engelskan af doktor P Hallström. Med 11 illustrationer. Pris 3 kr.

Frank Norris är en skolyngling i Westminster, hurtig och ädelsinnad, älskad af kamrater och lärare samt allra mest af sin morbror, hos hvilken han bor. Morbrodern har också i sitt hus en annan släkting, vid namn Fred. Denne, som har en afundsjuk, låg karakter, hatar Frank och ställer slutligen så till, att Frank blir oskyldigt anklagad för att hafva stulit en summa penningar.

Ur stånd att rentvå sig, rymmer Frank till Kalifornien, blir där med stor framgång guldgräfvare och utmärker sig äfven som sådan genom sina förträffliga egenskaper. Morbrodern, som efter några år får veta, hvar Frank finnes och på goda skäl blir öfvertygad om

hans oskuld, reser emellertid själf till Amerika och uppsöker honom, medtagande en hans älskade barndomsvän Alice, hvilken strax efter hemkomsten blir hans lyckliga brud.

Denna Franks egen lilla roman utgör en stor del af bokens innehåll. Friskt och äskådligt skildras dessutom hans äfventyr på resan till Kalifornien samt hans lif där bland guldgräfvorna.

Boken, som också är väl öfversatt och mycket bra illustrerad, kan rekommenderas som en underhållande nöjesläsning för 14—16-åringar.

Med kanot och hundsläde bland Cree- och Salteauxindianerna af Egerton Ryerson Young. Öfversatt af J. M. Erikson. Pris: häft. 2 kr., klotband 3 kr.

Författaren till denna bok var metodistprest i Södra Canada, då han blef kallad att missionera bland några indianstammar i nordligaste delen af landet. Uppmuntrad af sin gudfruktiga och modiga hustru, mottog han kallelsen och företog strax med henne och tre små barn den långa och mödosamma färden upp till de vilda och ociviliserade trakterna norr om sjön Winnipeg.

Denna resa med dess många faror och äfventyr skildras med mycken liflighet, sedan författaren förut något talat om metodistkyrkans tillstånd i Canada samt om åtskilliga missionärer, hvilka före honom där hade verkat.

Den beskrifning, som därefter följer på Cree- och Salteauxindianernas lif samt på författarens äfventyrliga färder med kanot och hundsläde i deras land, är i allmänhet intresseväckande, om man ock stundom finner de ofta återkommande omvändelsehistorierna något enformiga. Flera bland dessa äro dock mycket rörande.

Boken är hållen i en from metodistiskt kristlig anda. Den är visserligen ej särskildt afsedd för ungdom, men för dem ibland de unga, som något intressera sig för missionsverksamheten, kunna vi i alla fall rekommendera denna bok, såsom både underhållande och instruktiv. Språket är enkelt och öfversättningen god.

James Cook eller jorden rundt tre gånger. Bearbetning från tyskan af *D. S. Hector*. Pris 3,75.

James Cook, hvars resor och öden här äro skildrade, är den store upptäckaren af Australien, Sandwichsöarna, Nya Caledonien m. m. Berättelsen omfattar hans första resor som skeppsgosse på ett mellan Newcastle och London gående kolfartyg, hans tjänstgöring som styrman på ett engelskt örlogsfartyg under det år 1785 mellan England och Frankrike utbrutna kriget i Nordamerika, samt hans berömda upptäcktsfärder i Stilla hafvet.

I en skildring af Cooks resor väntar man att finna några beskrifningar på de af den store sjöfararen upptäckta länderna och deras inbyggares seder och egendomligheter. Mycket sällan förekomma likväl i föreliggande arbete några skildringar af land och folk, och de, som finnas, äro ytterst knapphändiga. Författaren uppehåller sig hufvud-

sakligen vid de mångskiftande äfventyr, för hvilka Cook och hans följeslagare råkade ut under de långa sjöresorna i okända farvatten. Än stötte fartygen på grund, än öfverfölls upptäcktsfararne af vådsamma stormar, än seglade de vilse i dimma och mörker. Och voro fartygen lyckligt och väl förankrade i någon säker hamn, så var det någon af de vetenskapsmän, hvilka medföljde expeditionen, som under sina vandringar i de okända länderna råkade ut för faror och svårigheter af alla slag. — Det som framför allt tager läsarens uppmärksamhet och intresse i anspråk är sjöfararnas sammanträffande med vildarna. På många ställen visade infödingarna en fientlighet, som inga vänskapsbetygelser å de hvites sida förmådde öfvervinna. På andra ställen togo de mycket vänskapligt emot främlingarna, men deras vänskap var ombytligt som aprilvädret och öfvergick ofta lika hastigt som oförmodadt till fientligheter. Blodiga sammandrabbningar inträffade ej sällan. Vanligen var det infödingarnas tjufaktighet, som gaf anledning till de beklagliga stridigheterna mellan de hvita och infödingarna.

Skildringarna äro i allmänhet lifliga och åskådliga. På ett och annat ställe förefalla kanske de oupphörligt återkommande beskrifningarna på småstriderna med infödingarne något enförniga. Äfventyren äro någon gång hemska och upprörande, men som de äro hämtade ur verkligheten, hafva de ej den prägel af vidunderlighet och osannolikhet, som ej sällan vidlåder händelserna i de äfventyrsböcker, som äro rena fantasifoster.

Boken är mycket underhållande och kommer utan tvifvel att bereda sina läsare mycket nöje. Den passar för ungdom öfver 14 år. Illustrationerna äro i allmänhet, såväl hvad kompositionen som utförandet beträffar, föga tilltalande.

Genom Indien. Två lättmatrosers irrfärder och äfventyr af S. *Wörishöffer*. Svensk bearbetning efter tredje originalupplagan af O. *Guldbrand*. Illustr. Pris 3 kr.

Icke många äfventyrsböcker torde finnas, som i lika hög grad som denna kunna tillfredsställa en liflig och ungdomlig fantasi. Tvenne tyska ynglingar sammanträffa i Bombay, hvarest de af olika anledningar föranledas att rymma från sina fartyg. För att undgå hamnpolisens efterspaningar, sluta de sig till en trupp af indiska gycklare och i detta brokiga sällskap af ormtjusare, danserskor, djurtämjare m. fl. genomvandra de den indiska halfön från Bombay till Calcutta. Under denna irrfärd inträffa alla de sällsamma och förfärande händelser, hvarom boken förtäljer, och en blick på illustrationerna visar ock, att de flesta framställa lifsfarliga jakter, blodsdåd och gräsligheter. Allt slags folk påträffas, malajiska sjörofvare, indiska strypare (thugs), kinesiska skurkar, öfverlägsna engelsmän, godhjärtade tyskar, fromma missionärer och trogna negrer. Sedan de unga äfventyrarna lämnat Indien, kastas de genom ett skeppsbrott på Borneos kust och deltaga här i engelsmännens krig med infödingarna; skildringen af denna kamp är sådan, att man af allt hjärta instämmer med förf.,

då han säger att ett dylikt »människors utrotningskrig mot människor är det fasansfullaste af alla fador på denna jord». — De tappra ynglingarna undkomma emellertid lyckligt alla faror samt återvända till hemlandet och fädernestaden Hamburg, hvarest allt går dem väl i händerna.

Boken har på originalspråket utgifvits i tre upplagor och dess innehåll är också spännande som en roman af Stevenson eller en reseberättelse af Jules Verne. Äfven hos oss bör den kunna påräkna en talrik och intresserad läsekrets.

Nancy Bells skeppsbrott eller äfventyr på hafvet och i Kerguelens land. Berättelse af *John C. Hutcheson*. Översättning från engelska originalets andra upplaga. Pris 1,75.

Under det att den ena generationen af ungdomliga läsare aföser den andra, så förblir dock de ungas uppfattning och omdömen om det lästa nästan alltid densamma, och de böcker, som bjudas de unga, äro ock hufvudsakligen under olika tider af samma innehåll. År efter år bjuder bokmarknaden på nya arbeten, af hvilka de flesta skildra äfventyr, faror och underbara räddningar. Detta gäller isynnerhet om de skildringar, som hemtat sina ämnen från sjömanslifvet. Ramen är här ofta trång, hvarför omväxling också torde vara svårare att åstadkomma. Därför ligger också här så mycken vikt på berättarens konst, och den anda, som genomgår det hela. Är denna god, och kommer så därtill, att boken är underhållande, så har man fullt skäl att gillande uttala sig om densamma. Och en så beskaffad bok är Nancy Bell; berättelsen om en resa från England med destination till Nya Zeeland, vidare berättelsen om ett skeppsbrott och en öfvervintring på en af den södra oceanens mest ensligt belägna och ogästvänliga öar. Några passagerare medfölja på den långa färden, och lifvet ombord är åskådligt, friskt och lifligt framställt. Naturligtvis saknas icke den mörkare bakgrunden af en lömsk och brottslig matros, icke heller ljuspunkten af en ung flicka, lika intagande som modig, och en hurtig ung styрман, af hvilka båda blifver ett par, sedan alla vedermödor lyckligt äro öfverståndna. Men såväl dessa som den originelle amerikanen, den manhaftiga gamla damen och negern, Snowball, som härskar i kabyssen, äro tecknade så att man får intresse för dem alla.

Stilen är i allmänhet god, med icke alltför krångliga specifika sjötermer, och översättningen tycks vara tämligen fritt hållen, hvilket ingalunda skadar i ett dylikt arbete. Blott här och där förekomma uttryck, hvilka tyda på oegentligheter. Man säger icke: »Hvad kunde det då vara fatt?» icke heller »komma öfver», i samma betydelse som: komma ut med; liksom uttrycket, att en engelsk sjöofficer »låst fast sin pension i afsikt att bosätta sig på Nya Zeeland», icke fullt klargör meningen. Åtskilliga mindre korrekturfel hade ock kunnat undvikas, men de äro dess bättre icke missledande och förtaga så- unda icke nöjet vid läsningen för de fjortonåringar, hos hvilka Nancy Bell torde blifva mest välkommen.

Sjömansäfventyr. Samlade och utgifna af *A. Bagger*. Med 25 illustrationer. Pris 1,50.

Denna volym utgör N:o 2 af »Gossarnes äfventyrsböcker», en samling, som började utgifvas förlidet år. Den icke mycket omfattande boken innehåller ej mindre än 28 äfventyr, hvilka af förf. eller, som det väl snarare här bör heta, kompilatorn, utplockats hufvudsakligen ur tidningsnotiser eller meddelanden i tidskrifter under en tidrymd af mer än 40 år, de flesta från 50- och 60-talet. Allestädes anföres med skrupulös noggrannhet året och dagen, ofta timmen, då händelserna inträffat, och icke blott världsdelar och land utan äfven längd och breddgrader äro omsorgsfullt angifna. Man får ett intryck af, att allt som berättas är fullt trovärdigt, att allt verkligen har passerat så, som det beskrifves. Men det är för mycket af nakna, torra fakta, och arbetet har en viss prägel af något gammaldags, af den aktningvärda tråkighet, som så ofta förr var nära förbunden med en s. k. »bra» bok, från hvilken fantasi och poesi voro bannlysta. Man återfinner här samma skildringar, som så ofta förekommit om samma tröstlösa kringflackande på Oceanen under nätter och dagar i en usel båt utan proviant och vatten, samma sorgliga detaljer om död och undergång åt de många och underbar räddning åt de få, hvarjämte sjörfvares, blokadbrytares, hvalfångares m. fl:s bragder omtalas. Öfverallt inpräglas den gamla sanningen, att i alla faror och under de mest förtviflade utsikter, ordning och disciplin äro de enda medlen till räddning. Det geografiska intresset bör kunna tillgodoses om vid läsningen finnes till hands en kartbok, omfattande de vidt skilda trakter af jordklotet, hvarifrån berättelserna meddelats, detta isynnerhet då fråga är om skildringar af vulkaniska utbrott, orkaner, cykloner, märkvärdiga hafs- eller s. k. tidvattensvågor m. m. I flere afseenden kan alltså den samvetsgrannt skrifna boken vara lärorik och uppfostrande.

Pelsjägaren samt Höfdingen utan stam. Tvenne berättelser från fjärran västern. Af *J. Grundmann*. Med kolorerade planscher. Pris 1,50.

Beträffande den första af ofvannämnda genuina indianberättelser, innehåller den egentligen skräckscener från rödsinnens värld. Mord, dråp, flykt och räddning följa i rask fart på hvarandra. Alltsammans tecknad med mycket bjärta färger.

Den senare berättelsen bjuder däremot på mera mänskliga och tilltalande händelser. Här uppträder bland andra ädla personligheter en missionär, som med martyrdöden för ögonen anropar Gud om nåd för sina fiender och sedan med stor frimodighet låter döda sig. Genom åsynen häraf omvändes den vilde »höfdingen utan stam» till tro på missionärens Gud, och frälsar därefter en hvit man och hans hustru från vildarnas förföljelser.

Boken är utmärkt väl öfversatt och torde roa halfvuxna äfventyrslystna gossar.

Bland rödskind och hvita. Faror och äfventyr från skilda världsdelar. Skildrade och utgifna af *J. Pederzani, Weber* och professor *G. Benseler*. Öfvers. från tyskan. Med talrika illustrationer. Pris 2,75.

Titelorden: »Faror och äfventyr från skilda världsdelar» angifva tydligt nog, hvad denna bok innehåller.

Vi vilja blott tillägga, att dessa mycket spännande äfventyr, hvilka alla äro utmärkt bra berättade, gifva ett ovanligt uttryck af att verkligen vara sannfärdiga.

Med skäl kunna de omnämnas som en *rysligt* rolig nöjesläsning, särskildt för gossar vid 12—15 års ålder.

Vi kunna dock icke underlåta att uttala vår förundran öfver, att såväl författare som förläggare nästan anse det som en nödvändighet att för att träffa gossars smak, man icke blott skall skriva böcker, i hvilka äfventyr förekomma, utan man skall »samla» äfventyr ur verkliga lifvet eller böcker, och så bjuda denna samling åt de unga. Är denna rafflande läsning verkligen sund föda för de ungas fantasi?

Flykten ur Sibirien. En deporterad familjs öden och äfventyr. För den mognare ungdomen bearbetad af *S. Wörishöffer*. Öfversättning af *O. Guldbrand*. Illustrerad. Pris: 2,75.

Det är vanligt att i böcker, som utgifvas bearbetade för den mognare ungdomen, finna berättelsens handling förlagd till aflägsna trakter, men sällan föres läsaren så långt bort som till det asiatiska Rysslands nordöstra spets. Att deporterade fångar söka fly öfver tsjuktsjernas område torde äfven höra till det ovanliga, och en lofvande uppräning till berättelsen tycktes sålunda vara gifven. Men ju längre läsningen fortsattes, dess mindre tillfredsställd känner man sig. Det hela förefaller uppkonstrueradt och schablonmässigt. Naturbeskrifningarna hafva inga målande ord och uttryck och situationen skildras i omständliga, stundom sentimentalt banala fraser, eller framställes med en öfverdrift, som gör att målet väsentligen förfelas. Så t. ex. är den gamle dansläraren från Wien, som ständigt medförande sin fiol under pelsen, deltagar i resan och öfvervintringen

dessa hemska sibiriska isökmar, icke en komisk, endast en grotesk figur och polismästaren från Jakutsk, hvilken i allt nödgas dela flyktningarnas öden och dock aldrig upphör att vara den »förnäme» ryska ämbetsmannen, gifver sådana prof på sin okufliga energi, som endast kunna liknas vid en sinnesrubbads fixa idé. När författaren omtalar höga grönskande träd i de arktiska länderna, samt låter en jakutkvinna vid sin barm samtidigt amma fyra blåräfsungar, blifver också förtroendet till förf:s faktiska uppgifter något rubbadt.

Äfven mot språket kunna anmärkningar med fog framställas; det är tungt och på sina ställen så oklart att vissa meningar måste läsas två gånger för att kunna förstås. Olämpliga uttryck förekomma ick sällan, så t. ex.: »ett vägglöst tält;» »ovädrets rasande kunde ej nå de resande»; »den iskalla bergskedjan» m. m. Vid beskrifningen af ett jakutiskt tält för vinterbostad (sid. 29) säges att när »hundarna och pelsverken sammanrullades, fanns där plats nog för ett

behagligt sällskapslif». Det kan ju bero på ett tryckfel att här icke står »hudarne», men längre fram mötes man af ett likartadt uttryck, då det heter om infödingarne att de somnade hoprullade som djur». Att låta den tyske dansläraren spela, jämte marseljäsen, »kom lilla flicka valså med med mej», och »när månen vandrar på himlen blå», är en smaklöshet som står för öfversättarens räkning.

Vår svenska ungdomslitteratur är som bekant mycket rik på öfversättningar. Wörishöffers namn torde dock hos oss vara tämligen okänt, men i år hafva tvenne arbeten af honom här utkommit. »Genom Indien» hvilken bok skiljer sig fördelaktigt från denna »Flykten från Sibirien»; den förra kan anbefallas, men från läsningen af den senare måste, på ofvan anförda grunder, afrådas.

Trappern Jim. En berättelse från Nordamerikas vilda vester af *Friedrick J. Pajeken*. Illustrerad. Pris inbunden 2,75.

Allt eftersom indianstammarna drifvas längre undan och småningom försvinna, skulle man tro, att äfven »indianböckerna» borde blifva mera sällsynta. Så är dock icke förhållandet, ty årligen ökas deras antal med nyutkommande verk. Mycken omväxling kunna de ju i allmänhet icke erbjuda, men »Trappern Jim» är dem i så måtto olik, att indianen här framställes tecknad efter naturen, i en verklighetsbild, som ingalunda visar honom i den ideala belysning, hvori vi fordom sågo Coopers oförgätliga sista Mohikan. Den röda rasen går under, emedan, enligt förf:s mening, den icke vill eller kan emottaga någon civilisation, och indianens otyglade passioner, hans falskhet, hämdlystnad, lögnaktighet, osnygghet, grymhet mot både människor och djur måste väcka vår afsky och harm.

Berättelsens innehåll är enkelt och kan i korthet omtalas. En ung amerikansk gosse, som hållits fången hos Arrapahoerna, köpes fri af en trapper, en pälsgjägare, som orättvist anklagad för svåra förseelser, flytt till de otillgängliga Bighornbergen i Wyoming. Här hade han förut lyckats rädda en vilsekommen vandrares lif, och de båda männen jämte gossen lefva tillsammans på nybyggarevis, till dess de nödgas fly för indianerna, som äro ute på krigsstråt. Under många äfventyr, och ständigt utsatta för hotande faror, lyckas de slutligen uppnå en större militärstation, men först efter en het drabbning blifva indianerna tillbakaslagna. Bland de döda påträffas den vidskeplige röde höfdingen, hvilken som en amulett på sitt bröst burit en väska innehållande de papper och dokument, som fordras för att ställa allt till rätta. Trapperns oskuld bevisas, och hans kamrat återfinner i den unge gossen sin son, hvilken senare vi i slutkapitlet, 20 år efteråt, återfinna som borgmästare i en af westerns nya uppblomstrande städer, vid Pacificbanan i Nebraska.

Mot den mörka bakgrunden af indianernas råa och vilda bedrifter, framstå de hvita männens karaktärer i en dager, som är allt för ljus; där finnes ingen skugga, ingen fläck och sedan den religiöse Jim fått hålla sina föredrag öfver ämnet: »Lättjan är alla lasters moder», blifva de mönster af ordning, arbetsamhet och gudsfruktan,

dygd och goda seder. Man skulle få leta vida omkring för att midt i civilisationens sköte finna en femtonårig yngling, som uttrycker sig på ett så utmärkt värdadt språk som denne, i vildmarken uppfödde Richard. Sådana öfverdrifter, — och all öfverdrift står ju på gränsen af ett fel, — skada något det goda intryck man annars får af boken, hvilken, som af ofvanstående framgår, med fullt förtroende kan lämnas i ungdomens händer.

Onkel Adams Linnea. Ånyo utgifven i urval Femte boken. Med 65 teckningar. Pris 1,75.

Om *Linneas* femte årgång kunna vi endast säga, att den i allt väsentligt liknar de föregående årgångarna. De speciellt lustiga historierna och de små barupjeserna tyckas dock hafva tagit slut redan i en föregående årgång. Till gengäld förekomma några roliga historier af Lea. Som vi veta hade Onkel Adam i sikte ej blott att roa utan ock att undervisa, hvarför där ock till befrämjande af de ungas allmänbildning finnas små uppsatser sådana som t. ex. de om Linné och Wartburg. 10 och 12-åringar torde redan vara Linneas publik.

Om **Lekkamratens** 13:de och 14:de bok hafva vi ej håller något nytt att säga. Innehållets beskaffenhet och det billiga priset (1 kr.) äro oförändrade. Lekkamraten har under de senare åren ej blott meddelat sagor och små berättelser ur barnens lif utan ock små bitar af mera undervisande innehåll. Om detta är naturligtvis endast godt att säga, och att Lekkamraten i år skulle bjuda sina unga läsare på några meddelanden om Gustaf Adolf är ju mycket naturligt och lofvärdt. Men vi kunde dock med fog önskat, att denna uppsats varit skrifven på ett sätt, som mera tilltalar och passar barn. Vi mena, att däri finnas väl mycket »fraser» och dessutom förekomma ej så få inexacta uppgifter. Så heter det t. ex. (14 boken sid. 61) att Gustaf Adolf upprättade »en mängd läroverk». Fem gymnasier — 3 i Sverige och 2 i Finland — te sig ej, allra minst för barn, som »en mängd». Vidare säges det, att från den stund Gustaf Adolf landsteg på Usedom »var hans färd genom Tyskland så godt som ett enda segertåg». Svårigheterna voro ju för Gustaf Adolf under 1630 och 1631 ganska stora, och Nürnberg var under tvänne månader ej håller vittne till något segertåg. Äfven i de minsta bidrag till den store konungens historia göra vi bäst att hålla oss till den historiska sanningen, såvidt möjligt är; därigenom hedras och äras hans minne bäst. Det är ju större att kunna härda ut i svårigheter och att ej förlora tron på en rättfärdig saks framgång, då det ser mörkt ut, än blott gå fram i ett »enda segertåg».

Vår tids barnböcker skola nu en gång öfverflöda af illustrationer, både möjliga och omöjliga, fula och vackra. Skulle det ej vara en vinst att utesluta de mycket gammalmodiga och fula illustrationerna såsom t. ex. den som förekommer i 14:de boken som illustration till »Lilla Maja».

Vidare hafva vi våra fyra olika illustrerade jultidningar för barn.

Snöflingan (pris 60 öre) framträder i en mycket vacker utstyrel. Den vackra helsidesplanschen med de tre små skidlöparna skall helt säkert hos Snöflingans läsare väcka lust att själfva spänna skida på fot. Toini Topelius har bidragit med en friskt och fint skriven bit, Trollklyftan; slutet förefaller oss dock något underligt. Är det troligt att i våra dagar en gubbe — en riktig gubbe och ej ett troll — lefver ensam i en bergshåla födande sig af bröd och blåbär i 40 år? SjälF säger han, att han lefvat där för att »vinna jämvikt till kropp och själ». Ottilia Adelborg har skrivit en mycket rolig pjes om en prinsessa, som inte ville skratta. Men hvarföre hennes roliga röda illustrationer skola dansa omkring i och på själfva texten, kunna vi omöjligt förstå. Man får verkligen anstränga sig mycket för att se, hvad det skall vara. Passar det ej bättre för barn att låta text och »taflor» uppträda hvar för sig? Barnen längta ej efter det bizarra.

Jultomten, skolbarnens jultidning (pris 25 öre) kommer i år körande med ett par stolta tuppar. Dessa kunna också med fog vara glada åt det goda innehållet och de vackra illustrationerna, som tomten har att bjuda på. Kronbergs »Kommen till mig», Malmströms »Det gamla och unga Sverige» och Johan Tiréus »Lappflyttning» äro sådana taflor, som kunna glädja barnen året rundt.

Julklappen är julnummer till folkskolans barntidning. Alla de barn, som under årets lopp, haft glädje af denna tidning, skola säkert med särskild glädje mottaga julnumret, som är rikhaltigt och vackert. Särskildt tilltalande är Kung Valdemar och lilla Margareta och Gustaf Adolfs vaggvisa. En riktig godbit i illustrationsväg är Ottilia Adelborgs skodon. Man får där den goda lärdomen om sina skor, »att om man *bär* dem med sig hvart man går, så har man skodon i många år».

Barnens julrosor har redan i flere år bidragit till de danska barnens julglädje; under de senare åren har den lilla publikationen kommit till oss i svensk dräkt. De allra flesta illustrationerna stamma från Danmark; många af dem äro i hög grad tilltalande såsom »Kavalleriet vattnar sina hästar» och »En opålitlig barnpiga». Obehagligt rolig är äfven taflan som föreställer apor, som undersöka en i land fluten kofferts innehåll. En sådan djurplansch är både nyttig och nöjsam, men vi tro icke att »Djurens skridskobana» skall vinna barnens sympati. De förstå den nog icke heller, då satir i allmänhet icke är barnens genre. Mot en annan teckning skulle vi i vida högre och starkare grad vilja opponera oss: druckna män böra aldrig ritas som »roliga gubbar» för att få barn att skratta, såsom fallet är i »Ett pojkestreck» sid. 16. Man kan ej nog tidigt lära barn, att dryckenskap är något man skall afsky och ej skratta åt. Och

hvarför skall brännvinsflaskan stå på bordet i den hyggelige skomakarens hus sid. 12? — »Panik i dockskåpet» är just en sådan munter tafla, som små barn tycka om. Hvarför Jenny Nyström låter en liten flicka i »En juldröm» se endast tennsoldater, kunna vi ej förstå, ej heller hvarför den lilla flickan, som ligger i en fin sparlakansäng ej lärt sig att ställa sina skor på golvet, utan ställt dem på sina kläder. Vi ha nästan uteslutande uppehållit oss vid illustrationerna, men dessa spela ju i jultidningarna en lika så stor roll som texten. Denna senare är i allmänhet underhållande och god. »Leo» är en bra och rolig berättelse, men behöfves det verkligen för »realismen», att den gamle Melcher kallar Leo »din förbaskade hund» och strax därpå är färdig att draga till med en ed? Berättelsen »Trofast» skall helt visst läsas med stort nöje. Hvarför deu danske »barberaren» skall göras till »tanddokter» (se planschen på hvilken apan rakar storken) kunna vi ej förstå, helst storken icke har några tänder.

Lilla Erik och hans lekkamrater. Af E. A. Pris 1,60.

Visserligen märkes det i denna lilla berättelse, att händelserna äro lämpade efter taflorna och ej taflorna efter händelserna, men detta kommer sannolikt ej att på minsta sätt störa de små läsarnas nöje af boken, hvilken är lätt och ledigt skrifven och med allt skäl kan rekommenderas som en passande och rolig jullektyr för 7—8-åriga barn.

Husdjuren. Bilderbok för små barn och för åskådningsundervisning. Pris 2,50.

Som materiel vid åskådningsöfningar i barnkammaren, nämligen då de små skola lära sig att känna igen de vanligaste djuren, kunna dessa bilder utan text möjligen lämpa sig. Men icke äro bilderna af djuren nog exakt tecknade för att kunna höra till skolans åskådningsmateriel.

Öfver land och haf i ballong. Pris 1,75.

En gammal farbror Fågelöga tager en skara små barn med sig och reser i luftballong öfver stora sträckor af världen. Lustiga bilder af hvad de se från ballongen äro framställda i koloreradt tryck. Farbrors beskrifningar på dessa föremål äro återgifna på vers, visserligen mycket haltande, men säkert ändå lika roliga för barnen. Lärorika kunna de ju äfven vara, ty barnen få genom dem veta en del egendomliga små saker från hvarje land, som omtalas.

Vi äro muntra musikanter. Pris 1,50.

Texten är i denna bok, liksom i den föregående, återgifven på lustiga rim, beskrifvande några små barn, som leka musikanter. Illustrationerna häröfver äro också rätt roliga.

Glada sommardagar. Pris 1,25.

Innehållet utgöres af ett bref på prosa från en tioårig flicka. Hvad som berättas i brefvet, är framställt i kolorerade taflor.

Alla dessa tre små böcker eller planschverk äro starkare och bättre inbundna än sådana bruka vara. De kunna rekommenderas som rolig julklass åt 8—10-åriga barn.

Små hundars öden. Text af *Carin Hammarssköld*. Pris 80 öre.

Bland denna sorts barnböcker, anse vi att »Små hundars öden», beträffande både ord och bilder, är en af de roligare, som vår barnboksmarknad i år har att bjuda. Se, till exempel, den komiska taflan med rimmade texten: »passa på tiden!»

Helt visst kommer denna lilla lustiga hundsaga att väcka mycken munterhet i barnkammaren bland såväl de något större som de mindre barnen.

Våra vänner. Text af *Mathilda Langlet*. Pris 2,50.

De små barn, hvilka blifva de lyckliga ägarna af denna väl skrifna bok, få däruti på samma gång ett präktigt planschverk för barnkammaren och en hel samling goda berättelser på både vers och prosa, hvaribland flere hafva den tydliga tendensen att hos barnen väcka kärlek till djuren. För 8—10 åringar torde boken bäst passa.

Näckrosorna. Sagosamling af *Albrekt Segerstedt*. Med teckningar af Gerda Tirén och G. Åberg. Pris kart. 1,25.

Dessa sagor höra till dem, som icke hos barnen kunna påräkna sin egentliga läsekrets. Men för den publik, som uppskattar sådana slags stämningssalster, hvilka i våra dagar simma på ytan af litteraturens breda ström under namn af Bubblor, Bitar, Spillror, Spånor, m. m., kunna dessa oskyldiga små »sagor» tjäna till en stunds tidsfördrif. Minst lyckas förf. i den bundna formen, bäst måhända i folkhumorn, såsom t. ex. i »Gumman som gick till handelsboden». Bland teckningarna möter man med en viss häpnad en paradiset blomsterängel i otadligt modern frisyra, titelplanschen däremot är ganska karakteristisk. Den lilla boken på några och åttio sidor framträder för öfrigt utan några större anspråk.

Lilla Elnas sagor. Visor och berättelser för barn af *Alfaro*. Illustrerade af *Stina*. 2 delar. Pris 3 kr.

Fésagorna äro utan tvifvel det bästa af denna samling. De förena på ett lyckligt sätt det underbara i innehållet med enkelheten i framställningen. Stilen är alltigenom ledig och vårdad. De öfriga små berättelserna liksom verserna äro nätta, men särdeles »enkla» hvad innehållet beträffar och torde endast passa för ett lägre åldersstadium än fésagorna. Sådana små bitar som »Tupp och höna», »Lilla Gösta», »Grodan», »Vov-vov och kissen» skulle passa bättre i en illustrerad barnbok för 5-åringar, än bland de öfriga sagorna, som tydligen äro ämnade för barn från 8 till 11 år.

Till en af de underbara och osannolika episoderna hör berättelsen »En saga om en blå bandrosett och om sju röfvere i skogen». Där förekommer nämligen strax utanför en svensk herregård en stor skog, där

sju röfvarer bo i en bergshåla. De äro nåjdens skräck. Ryttmästaren på Helleberga tränger in i skögen för att återtaga sin lilla dotter, som blifvit röfvad från honom. Sex af röfvarne rädda den lilla flickan ur den grymme höfdingens händer och till belöning härför säger ryttmästaren: »Om i viljen blifva hederliga människor igen, så skolen i få blifva trädgårdsdrängar hos mig allihop och få det riktigt bra!»

Detta visar ett människovänligt och förtroendefullt sinne som torde höra till det mera ovanliga!

Barnens bilderbok N:o 1. Barnens bilderbok N:o 2. Af *L. S.* Pris för hvarje del: 75 öre.

De mindre barnen bjudas här på en mängd nätt och roligt illustrerade berättelser med ett godt, moraliskt innehåll, väl lämpadt efter 6—8-åringars uppfattning.

Af allt hjärta önska vi, att de älskliga små böckerna måtte få fylla sin uppgift att blifva många små barn till både nytta och nöje!

Sagor af Hugo Hövlin. Pris 2,50.

Då man läser dessa sagor, får man ett intryck af, att man likasom varit med om deras födelse. Man ser för sig i ett lyckligt hem en blid och god fader med ett litet barn på hvarje knä, *han* berättande för dem med lust och lif på både vers och prosa, och *de*, strålande af fröjd, lyssnande till allt det roliga de höra. Högt jubla de små öfver de lustiga rimmen om »Haralds boll», »Lilla Karls käpp» och »Majas Monna». Och vi känna oss nästan färdiga att jubla med öfver denna nätta, präktiga barnpoesi.

Men så berättar pappa »Pip-Lisas» och »Snuske-Pelles» stygga drömmar, och då rysa de små öfver de hemska fantasierna, men tänka nog på samma gång med allvar på att det är bäst låta bli att lipa, till och med då man skall tvättas.

Därefter komma vackra, fina sagor, släktingar till Andersens. Dessa finna småttingarna ej så mycket nöje uti, men deras mamma så mycket mer. Och väl må vi med henne glädjas öfver, att Sveriges barn, små och stora, fått en så god minnesgåfva från den vän, hvars varma hjärta äfven omfattade barnavärlden.

Ett, två, tre, fyra. Blomstersiffror med rim. Af *Ottilia Adelborg.* Pris 2,50.

Att denna lilla förtjusande bilderbok med sina lustiga rim kommer att blifva mottagen med lika mycken gläjde och beundran, som hennes vackra äldre syster, »Blomsteralfabetet», hafva vi, på grund af hennes syskontycke med denna, allt skäl att hoppas.

Vi önska också hjärtligt, att hon ej länge måtte förblifva den yngsta i denna älskliga familj.

Hennes syfte är emellertid att alltid få vara en ögonfröjd för både små och stora barn, under det att hon på samma gång erbjuder sig att efter den mest behagliga metod undervisa i konsten att räkna till 20.

I barnaåren. Småberättelser af *Ingeborg von der Lippe Kownow*. Öfvers. af *M. Grandinson*. Illustrerad. Pris 2,75.

De flesta af dessa berättelser handla om djur samt om små enkla episoder ur barnens lif. Alla äro skrifna med värme och med en känslig och fin uppfattning, såväl af naturen som af barnasinnets. Åtskilliga verkligt goda naturskildringar förekomma, såsom t. ex. i »Fjällborken», där den kloke hästen räddar den 14-årige Jon ur en snöstorm, som öfverraskar dem på återvägen från fjällen. Skada att berättelserna äro så korta, att några blott äro som stämmningsbitar, i hvilka man knappt hinner sätta sig in, förr än de äro slut. Barn tycka i allmänhet mera om berättelser, där de kunna följa de personer, som de en gång gjort bekantskap med. »I barnaåren» torde dock skänka nöje åt 10- å 12-åringar.

En resa omkring jorden. Med rim af *J. C. von Hofsten*. Illustrerad. Pris 1,co.

En serie granna bilder från Amerika, Asien, Afrika och Europa, Texten är nätt och passar bättre till bilderna, som troligen äro af engelskt ursprung, än hvad som annars brukar vara fallet med dessa med svenska rim försedda utländska bilder.

Boken kan vara både nöjsam och nyttig för 8 å 10-åringar.

Sotarmurre. Pris 50 öre.

Nisse och Nasse. Pris 50 öre.

Dessa tvenne böcker, innehållande de allra oskyldigaste små uppbyggliga berättelser, äro sannolikt af barnen mycket omtyckta, eftersom det är fjerde upplagan, som nu utkommit.

Äfven dessa små böckers pärmar äro nätt illustrerade af *Ottilia Adelborg*. Deras mycket oskadliga innehåll lämpar sig bäst för 7 å 9-åriga barn.

Borta och hemma eller mera om Barnen på Broby af *Amy Palm*. Illustrerad. Pris 1,50.

De små 8 å 10-åringar, som redan gjort bekantskap med »Barnen på Broby» komma säkert att hälsa vännerna Greta och Vanda hjärtligt välkomna åter. De få följa de båda systrarna på deras besök i Stockholm och med dem beundra mycket, som hufvudstaden har att bjuda på, de få vara med om bröllop och födelsedagsfirning och mycket annat roligt. Sedan resa Greta och Vanda hem igen till sitt älskade Broby och upplefva där, liksom i staden, många sällsamma och lustiga äfventyr.

De barn å andra sidan som läsa »Borta och Hemma» utan att hafva gjort bekantskap med »Barnen på Broby» komma nog att öfvertala sina föräldrar att snarast låta dem göra denna bekantskap, och i så gladt och godt sällskap kunna föräldrar tryggt lämna sina barn.

Skada blott, att ej fröken Adelborg äfven illustrerat »Borta och Hemma» ty i de små stela, kantiga figurer, som här möta oss känna vi ej igen våra vänner Greta och Vanda från i fjor.

Sagan om pannkaksberget. Pris 50 öre.

Då vi läsa denna barnbok, kunna vi ej undgå att tänka på de tafflor ur bibliska historien, hvilka pryda bondstugorna i Dalarne. Man får på dessa se profeten Elias i länsmanshatt, åkande i gul dal-karlsschäs upp till himmeln, evangelisterna, klädda i luthersk präst-dräkt och jungfru Maria som morakulla med gloria kring pannan.

Det förefaller som hade den anonyme författaren till ofvannämnda bok velat i skrift framställa något i samma väg som dessa tafflor. Man gör här bekantskap med en nämndemansson vid namn Lars Ugnstake från Mora socken, hvilken under hednatiden blir konung öfver hela Danmark, sedan han först gjort en resa ned i pannkaksberget. Där vistas han i fem år under ideligt ätande af alla möjliga nutida läckerheter, kramsfågel, marenger, vindrufvor och dylikt »på de älskvärdaste tallrikar från Rörstrand och med knifvar och gafflar från Eskilstuna». Under detta ätande utvecklas Lars i pannkaksberget till en kraftfull och kristlig personlighet, hvilken, då han kommer ut ur berget, med lätthet reder sig ur alla mötande svårigheter genom blotta uttalandet af ett ord, som han ärft af sina fäder. Det ordet är »gradör» och är »mäktigare än någon krigshär».

Vi våga påstå, att bokens pärmar, fint och lustigt illustrerade af Ottilia Adelsborg, äro af större värde än dess af saga och verklighet, forntid och nutid, sammanrörda innehåll.

Boken, som förut varit utgifven, lär dock roa små 8 å 10-åriga barn.

På Vikingastråt jämte sju andra berättelser och sagor för barn af *Ingeborg Zethelius*. Illustrerad. Pris 1,25.

Boken innehåller en samling ganska nätta små berättelser ur verkliga lifvet samt några små sagor med en sens moral; innehållet skiljer sig ej i någon väsentlig mån från mycket som förut skrifvits i den vägen.

Sagan om Fru Kopparnäsa hade helst bort uteslutas, då de obehagliga detaljerna om den elaka trollpackan torde göra ett pinsamt intryck på ett mera känsligt barnasinne.

Passar för småttingar på 7 å 9 år — men ej öfver denna ålder.

Årgången 1894.

INNEHÅLL.

	Sid.	
— En viktig lönefråga. Telegrafisternas löneförhållanden	1	
<i>L. D—n</i> , Lucy Stone.....	8	
<i>M. S.</i> , Jonas Lie og hans hustru. Brev fra Kristiania	15	I
<i>Anna Knutson</i> , Krycke-Britta	20	
En korsdragarska och hennes existensminimum, meddeladt genom <i>Esselde</i>	27	
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	31	
Två motioner vid årets riksdag.....	33	
Från skilda håll.....	34	
*		
<i>Selma Lagerlöf</i> , Elise Hwasser †	37	
<i>M. C.</i> , Ur de senaste årens litteratur i kvinnofrågan.....	39	
Några blad ur Ernst Ahlgrens lifshistoria.....	46	
<i>Anna Knutson</i> , Krycke-Britta (Forts.)	56	II
Några svenska nutidsromaner: <i>L. N.</i> , Holger Vide af Amanda Kerfstedt. — <i>M. D.</i> , Prometheus af Axel Lundegård. — <i>L. D.</i> , Camilla af Richert von Koch. — <i>L. N.</i> , Lena af René	65	
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet : Petition angående fält- skärers utbildning	79	
*		
<i>Ernst Beckman</i> , Kvinnan och hufvudstadens fattigvård	79	
<i>Maria Cederschiöld</i> , Ur de senaste årens litteratur i kvinnofrågan. (Forts.)	88	
<i>M. Anholm</i> , På tröskeln till Asien	94	
<i>F. Cbg.</i> , A. Ch. Lefflers efterlämnade skrifter	104	III
<i>M. C.</i> , Från riksdagen	107	
Från våra ombud	111	
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	113	
Från skilda håll.....	114	
*		
<i>Lydia Wahlström</i> , Hvad är sanning?	117	
<i>Fredrik Wetterlund</i> , Vår yngsta poesi	122	
<i>M. Anholm</i> , På tröskeln till Asien (Forts.).....	129	
<i>L. D.</i> , Lärarinnor och annonser	135	IV
<i>W.</i> , Upsala kvinliga studentförening	141	
<i>F. E.</i> , Några ord om den husliga hygien	143	
Stockholms internationella lärarinnehem	145	
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	146	
Från skilda håll	148	
*		
<i>Lea</i> , Marie Sophie Schwartz †.....	151	
Ett meningsbyte i tidens frågor.....	153	
<i>L—a W.</i> , Tre dagar i Jotunheimen.....	164	V
<i>Sigrid Leijonhufvud</i> , Sommar.....	172	

	Sid.
<i>G. A—g.</i> , Kvinnoarbetet i Finland	173
<i>Domenico Macry-Correale</i> , Saknad, öfvers. af Sigrid Leijonhufvud	180
Föreningen för gift kvinnas eganderätt	180
Från skilda håll	181

*

Vigsselformuläret i den nya kyrkohandboken	185
<i>Amanda Kerfstedt</i> , En resenär	187
<i>Sven Dahlgren</i> , Kvinnans ställning i det forntida Grekland	200
X., Sommarlif	206
Litteratur. <i>Hellen Lindgren</i> , Osynliga länkar af Selma Lagerlöf	214
Från skilda håll	218

*

Sjukvårdens ordnande på landsbygden	221
<i>Sven Dahlgren</i> , Kvinnans ställning i det forntida Grekland (Forts.)	231
<i>Eko</i> , Tvenne konstnärinnors utställning	238
<i>M. C.</i> , Ur de senaste årens litteratur i kvinnofrågan	242
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	251
Från skilda håll	252

*

Kvinnans inväljande i fattigvårdsstyrelse	257
<i>Rust Roest</i> , En fråga. Studie	267
<i>Anna Fleetwood-Derby</i> , Hvad engelska damer göra för sitt lands silkesindustri	275
Böcker för barn och ungdom julen 1894. Från Fredrika-Bremer-Förbundets bokkomité	279

Bilaga:

Fredrika-Bremer-Förbundets berättelse för år 1893, det nionde året af dess verksamhet.

C. E. LAGERSTRÖM
Sybehörs- & Modeaffär
29 Drottninggatan 29
18 Humlegårdsgatan 18
18 Götgatan 18

Kruses Pensionat & Hôtel

Klarabergsgatan 52, Stockholm,

två minuters väg från Centralstationen, erbjuder såväl enkla som eleganta rum n. b. eller 2 och 3 tr. Pris: från 1: 25 per dygn. — Ref. Med. Doktor *E. W. Wretling*, Stockholm, Doktor *H. Åkerström*, Upsala m. fl.
Vaktmästare möter vid stationen.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken *H. Cronius*.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos

PER FROM, Stockholm,

54 Müstersamuelsgatan 54.

OBS.! Saxar och knifvar slipas.

Fysiologiska skodon

för damer, herrar och barn

tillverkas hos undertecknad till moderata priser.

Personer, som hafva ömtåliga eller förstörda fötter, kunna hos mig få skodon, som passa väl och äro bekväma att gå med.

C. NILSSON, Drottninggatan 100.

Allm. T. 5532

Allm. T. 5532

Å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå mottagas
anmälningar till inträde i Förbundets

Sjuk-kassa.

Äfven personer, som icke äro medlemmar af
Förbundet, kunna blifva delegare i densamma.

Tvätta med luft!

Nutidens mest sensationella o. praktiska uppfinning!

Pneumatiska handtvättmaskinen **UNDINE.**

Patenterad i alla länder.

Enklaste, bästa och billigaste tvättmaskin i världen.

Pris pr styck blott 6 kr.

Rengör tvätten förvånansvärdt lätt; skonar tvätten såsom ingen annan metod; undantränger blixtnabbt alla andra tvättmaskiner. Sparar arbete, sparar tid, sparar penningar!

Generalagentur för Sverige:

JOSEPH LEJA,

Kongl. Hofleverantör.

Underagenter antagas å alla platser.

MACK'S

Dubbel-Stärkelse

Det bekvämaste och snabbaste sättet att med ringa möda stärka *kragar, manchetter* o. d. så att de få utseende af nya är att uteslutande använda Mack's Dubbel-Stärkelse. Hvarje försök leder till fortsatt bruk. Fås öfverallt. Uppfinnare och ende fabrikant H. Mack, Ulm v. D.

Ett säkert medel att stärka kragar, manchetter o. d. så att de blifva som nya.

På grund af de stegrade fordringar man i våra dagar ställer på linne med afseende på styfnad och glans, har man mångfaldiga gånger sökt förbättra den enkla risstärkelsen genom att uppblanda densamma med borax, gummi, vax etc.; dock lyckas detta endast genom öfning och erfarenhet i tillblandningssättet. Härtill kommer att mången husmoder, oaktadt ihärdiga bemödanden, känner sig besviken och längtar efter ett bättre och säkrare sätt. — Detta sätt finner man blott genom begagnandet af **Mack's Dubbelstärkelse**, ett absolut tillförlitligt och fullkomligt tillredt stärkelsesmedel, hvilket innehåller alla nödiga beståndsdelar i välafvägda proportioner, äfven sådana som framkalla en glänsande yta. Genom detta medel kunna kragar, manchetter o. d. stärkas så väl att de blifva som nya. Användandet af denna stärkelse är ytterst enkelt.

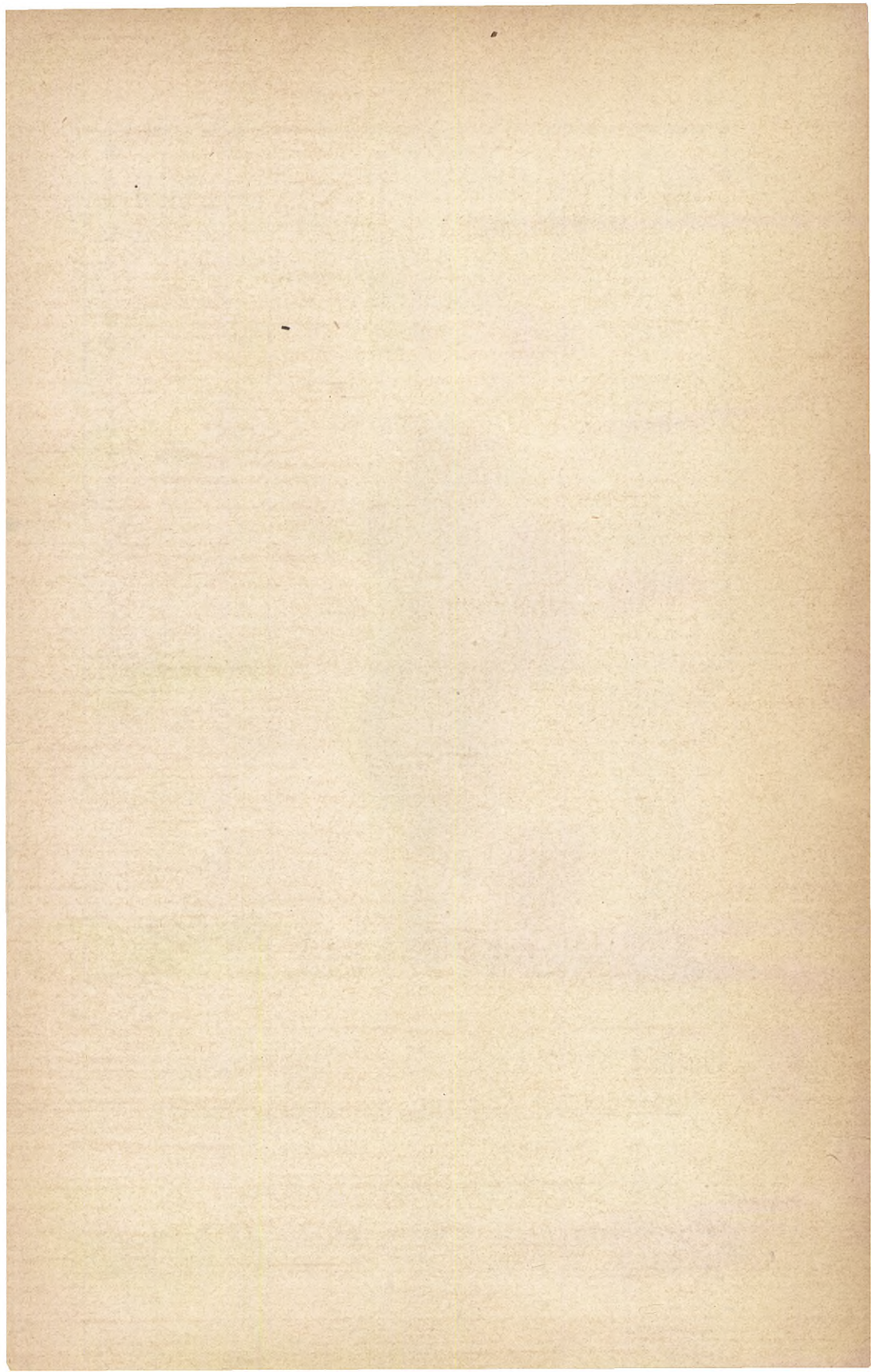
Fredrika-Bremer-Förbundets hemstudier.

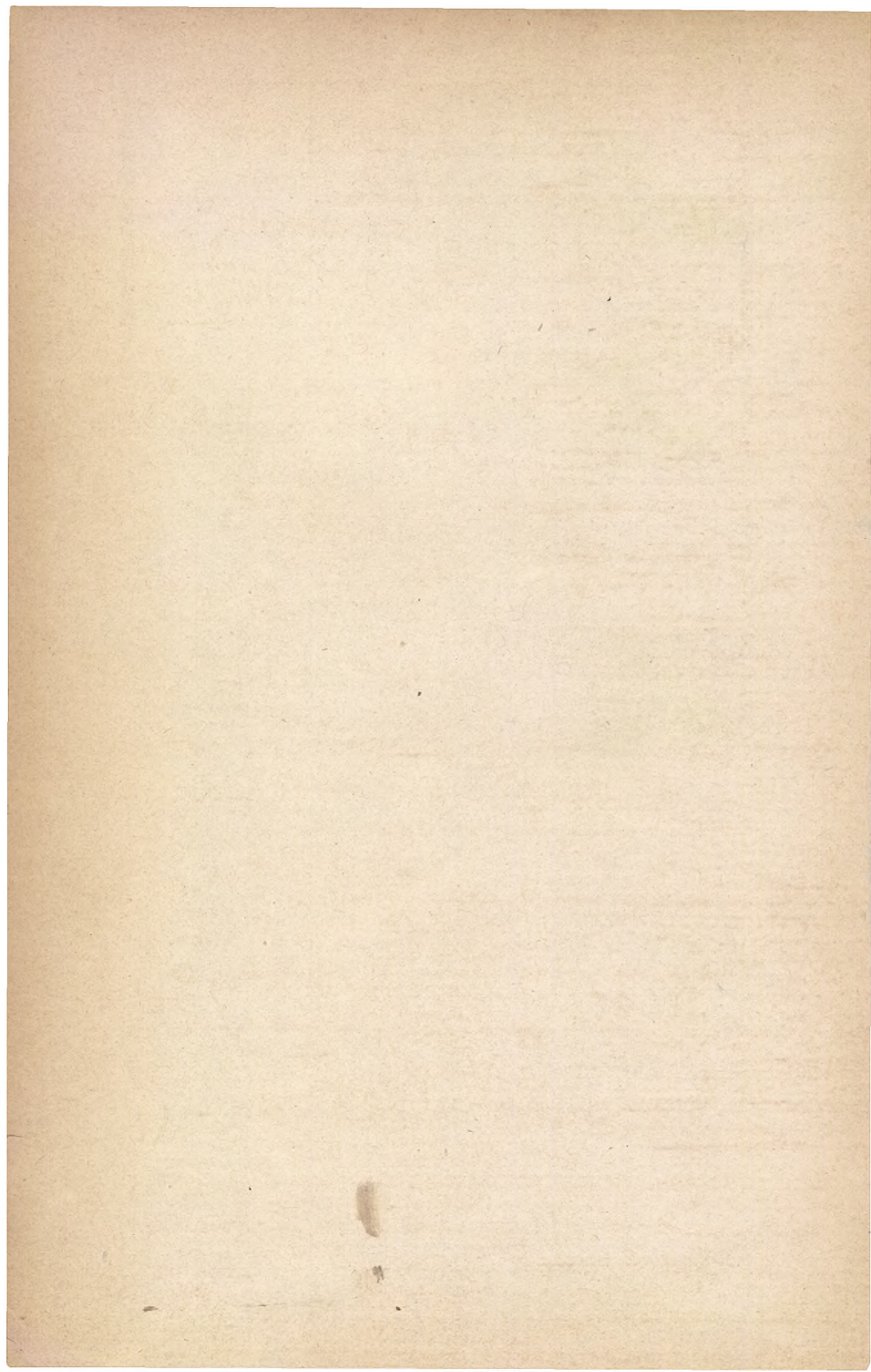
Ledning för hemstudier inom olika ämnen lämnas af Fredrika-Bremer-Förbundet. Ledningen innefattar:

- 1) *Allmänna råd eller anvisningar rörande litteratur, afgift* 1 kr.
- 2) *Studieplan* 5 »
- 3) *Råd och fortsatt ledning*, hvarvid lärjungen har rätt att hvar fjortonde dag insända en skriftlig uppsats och förfrågningar.

Afgift för halfår för hvarje ämne 15 »

Närmare upplysningar meddelas genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

BIKUPAN

21 Klara bergsgatan 21

Försäljningsmagasin för Fruntimmersarbeten,
såsom:

*Väfnader, Nationaldrägter, Träsniderier,
Vadstena Spetsar, Broderier, Stickade och Virkade
arbeten, Barnkläder, Dekorationsartiklar, Dockor,
Leksaker m. m.*

Utstyrslar och alla slags Fruntimmersarbeten förfärdigas.
Märkning verkställes.

Rekvisioner från landsorten expedieras skyndsamt.

Utmärkt arbete! Billiga priser! Förtjänsten sömmerskans!
Allm. tel. 64 91.

C. ROSÉNS ATELIER

Drottninggatan 10, 3 tr.
Telefon 58 16.

1:sta klassens Fotografi-affär!

Akta
COLLODIN.
Tillförlitligaste
och af Tusentals personer
bepörfvadt medel
mot liktornar,
vårtor, hudhårdnad
och nagelträng.

Obs. alltid denna inregistrerade etikett som garanti för varans äkthet.

INTYG:
Undertecknade, som använt Herr Axel Litströms Colloidin mot liktornar och kylknölar, ha funnit medlet fullt motsvara sitt ändamål, och kunna det rekommendera till det bästa rekommendera. Anmål den 3 maj 1886.

*I. G. Geijer. A. Ljungberg.
Rådman.*

Undertecknad, som varit besvärad af en mängd vårtor, har genom användandet af »Colloidin» från Apotekaren Herr Axel Litström i Falun, blifvit från dem helt och hållet befriad; hvarföre jag omnämnda medel hos enhver till det bästa rekommendera.

Motala & Nykyrke d. 27 aug. 1886. August Axén, Handlande.

Säljes hos Parfym- och Bokhandlare i flaskor å 60 öre och 1 kröna.
Franko mot 1 kr. 20 öre.

AXEL LITSTRÖM, Falun.

Aktiebolaget Parasiticida

Decinfektions- och Mattrengöringsanstalt

Tel. 87 99. 101 Valhallavägen 101. Tel. 87 99.

Rengör mattor efter föregående desinfektin från damm och smuts enligt ny metod;

Rengör möbler, säng- och gångkläder från mal och andra parasiter;

Reder tagel och renar fjäder medelst nykonstruerade maskiner.

Pelsverk och mattor emottagas till konservering emot mal.

Hämtning och hemsändning inom Stockholm kostnadsfritt.

Kontor: **Drottninggatan 23**, 2 tr. upp.

Allm. Telefon 73 73.

Fredrika-Bremer-Förbundets Jurist

lämnar åt kvinnor råd och upplysningar i juridiska och ekonomiska angelägenheter.

Träffas å förbundets byrå

54 Drottninggatan, 1 tr.

Onsdagar och Lördagar kl. 10-11 f. m.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(*Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4*),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiden kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

PAUL VOSS,

Specialaffär för Sybehör,

43 Drottninggatan 43

(hörnhuset af Klarabergsgatan).

Billiga och bestämda priser.

Smedman den äldres HANDELS-SKOLA

Stockholm, **Stortorget 16.** Allm. tel. 21 77.

Nya elever mottagas alla tider på året. — **Anmälningstid 9—1.**

Dugliga biträden erhållas från skolan.

Revisioner och bokföringar utföras till moderat pris.

OBS.! Å bref anhålles om fullständig adress. *

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger

Kulörta och Svarta Sidentyger

Bomulls-Tvättklädningstyger

Schalar och Kapptyger m. m.

Observera!

Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af profver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Profver på begäran
kostnadsfritt.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67

Winborgs LACTOSERIN-CACAO

Välsmakande, kraftigt närande, hälsosamt!

Förordad af professorerna Olof Hammarsten, C. E. Bergstrand, med.
dr Ch. Em. Hagdahl m. fl.

Hälsövänner, tidskrift för allmän och enskild hälsovård, yttrar i
sitt nummer för den 1 februari följande:

»Särdeles närande och värderikt såsom ett koncentreradt
och smaktligt näringsmedel är äfven den i
handeln hos oss införda lactoserincacao.»

Pris pr burk om

1/2 kilo kr. 2.50; 1/4 kilo kr. 1.30; 1/8 kilo kr. 0.70.

Erhålles hos hrr specerihandlare samt i parti hos

Th. Winborg & Co., Stockholm.
Kongl. Hofleverantör.

Wimans Spisar

för ved och torf.

Vedslöseri omöjligt. Ugurne icke belagda med någon lera, steka och
grädda utomordentligt jemnt, väl och fort. Inga »brännplåtar» att förnya.
De yppersta intyg från hela landet. Kunnas ses i verksamhet och provas å

Ingenjör E. A. WIMANS Utställning och Försäljning,

17 Fredsgatan 17, Stockholm.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

✎ Allt arbete utföres noggrant och af bästa materiel. ✎

Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETTERSSON,

52 Drottninggatan 52.

Magasin des Nouveautés pour Confection

20 Kungsträdgården 20

och dess filialer

3 Vesterlånggatan och 75 Vesterlånggatan

rekommenderar

i största urval till *billigaste priser*

Höst- & Vinterkappor

H. de THANCH HÖCKENDORFF. *

Sjuksköterskor

med goda betyg öfver genomgångna lärokurser och utöfvad
praktisk verksamhet, finnas anmälda å *Fredrika-Bremer-*
Förbundets Byrå, 54 Drottninggatan, 1 tr. Allm. Tel. 48 16.

Sparsamma Fruar!

Ull och Stäckulle emottages till spånad af all slags garn, väfnad af tyger för såväl hand som maskin, Schalar, Filtar, Plaid, Doffel, Kläden till herrkostymer m. m. OBS.! Gardiner i fornnordiska färger och mönster väfvas af såväl rent ullgarn som trasgarn. Mattor väfvas. All slags färgning och kemisk tvätt, beredning och prässning verkställs. Profver och uppgifter på begäran. Gods afhämtas afgiftsfritt från hemmen, ångbåt och järnvägsstation.

Goda varor! Billigaste priser! Reel behandling! **HIL DUR ANDERSSON,** Rikst. 163. Allm. Telefon 76 53. **12 Hötorget 12, ingång från Örtorgsgatan. Stockholm**

Barnängens Tekniska Fabrik, H. Maj:ts Konungens Hofleverantör, Stockholm.

Anmälan.

Dagny, som under år 1895 fortfarande kommer att verka för **Fredrika-Bremer-Förbundets ändamål: "en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende"**, anmäler härmed sin 10:de årgång. På samma gång tidskriften i främsta rummet vill sträfvat att fullfölja detta sitt program, skall densamma därjämte allt framgent följa den nyare litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka beröra sociala och sedliga frågor, meddela kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversikter m. m.

Dagny redigeras under år 1895 af fröken **Lotten Dahlgren** jämte en af **Fredrika-Bremer-Förbundet utsedd Redaktionskomité**, till hvilken, under Förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru **S. L.—d Adlersparre** vill, när tid och krafter det tillåta, lämna ett och annat bidrag.

Dagny utkommer med åtta häften om två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af Förbundet kr. 2,50.

För icke medlemmar » 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Barnängens Patenterade Mjölk tvål.

(Patent nr 2290.)

Redan i äldsta tider var mjölken uppskattad som ett framstående toalettmiddel till hudens förskönande, och nutida mejerskors fina hy och vackra händer utgöra talande bevis på medlets förträfflighet.

Barnängens Mjölk tvål är efter en patenterad metod direkt framställd från naturlig mjölk, hvidan densamma ovilkorligen gör hyn och huden *hvit, vacker och smidig*, hvarom en och hvar kan öfvertyga sig genom någon tids daglig användning.

Obs. I följd af patentet kan ingen mer än vi framställa denna tvål.

Obs. Etiketterna (med björnstämpeln och **Barnängens** namn) äro inregistrerade.